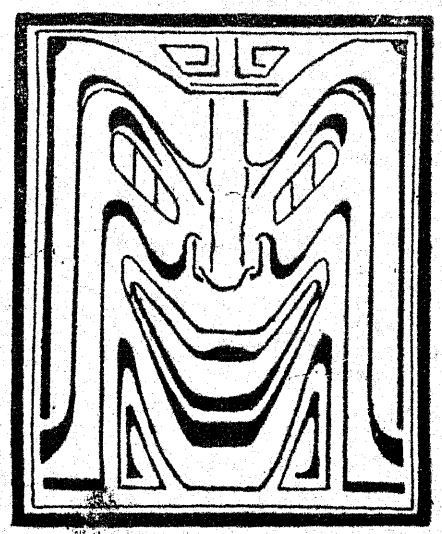

1941-15 R

MATELAVA

„Näitelawa“

ilmub kord nädalas — igal reedel

19. weebruarist see aasta uuel toimetusel II. aastakäiku alates, paljude piltidega, mis teatri- ja kunsti-ilmasse puutuvad, ilustatult. Kaantejoonistus kunstnik Polandi poolt. — Käesolewaks aastaks on paljud tähtsamad kunstnikud, näite- ja ilukirjanikud ning õpetlased oma kaastööd lubanud.

„Näitelawa“ juhtkirjad puudutawad teatriolusid, toowad ülewaatlikka arwustusi ja mitmesuguseid kunstitiharusid käsitawaid teaduslikka töösid ning referatisid.

„Näitelawa“ kroonikaosa sisaldab teateid ja kirjeldusi kogu ilma teatriite tegewusest ja wooludest, kulturalistest sihtidest jne. Siin ilmuwad tähtsamate näitetegelaste, kunstnikkude ja kirjanikkude elulood, nende püüded ja kunstikaswatusline tegewus.

„Näitelawa“ jutuosas awaldatakse kõigeiti kunstinõudeid täitwaid töösid näitelawa elust, pilkenaljasid jne. Esimese numbriga hakkab Saksa kirjaniku Wolters'i roman „Nende carriére“ ilmuma.

„Näitelawa“ divertissement toob ilulugemiseks sündsaid luuletusi, traagikalisi ja koomikalisi monologisid ja etteasteid.

„Näitelawa“ tahab oma lugejaid täieliku teatri-ajalooga, tema algusest kuni käesolewa ajani tutvustada, teatri tulewikuuateid ja kaswatuslist tähtsust kulturatöös silmas pidades, rahwast näitekunsti lugupidamisele wiia.

Et maal olewatele seltsidele ja asjaarmastajatele näidendisi kättesaadawaks teha, annab

„Näitelawa“ 1910. aastal 8 suuremat (3—5-waatuslist) ja 10 vähemat (1—2-waatuslist) meie olude kohast kurb- ja naljamängu era raamatuna (mitte üksikute lehtedena) oma tellijatele hinnata kaasa. Kergenduseks on täielik regiesseade, märkuste ja kostüümide kirjeldus ning iseloomude seletus. Kaasaantawatest näidenditest ilmuwad esmalt: Heijermans'i „Seitsmes käsk“, Voss'i „Süüdi“, Walter-Steini „Preili doktor“, Max Habbe „Noorus“, Wied'i „2x2=5“, Minna Canti „Anna-Liisa“, A. Dinter'i „Salakaubawedajad“ ja m. t.

Spordiosakonnas on kaastöölisteks Lurich, Aberg ja teised.

Tellimise hind:

aastas . postiga 5 rbl. — kop., postita 4 rbl. 60 kop.
 1/2 aastas „ 3 „ — „ „ 2 „ 50 „
 1/4 aastas „ 1 „ 60 „ „ 1 „ 40 „
 i kuu peale „ — „ 55 „ — „ 45 „

Kuulutuste hind:

i lehekülj . . . 30 rbl. || 1/4 lehekülje . . . 8 rbl.
 1/2 „ . . . 15 „ || 1/8 „ . . . 4 „

Lehe eesotsas poole kallimad.

Aasta, poole aasta ja kuuaja kuulutuste hind kokkuleppimise teel odawam.

Uksik nummer 13 kop. Adressi muutmise 20 kop.

Proowinumner saadetakse 2 seitsmekopikalise margi eest tellijale kätte.

Adr.: liht ja rahakirjadele: гop. Ревель, редакция журнала „Näitelawa“

Wastutawad toimetajad ja wäljaandjad: Paul Pinna ja Theodor Altermann.

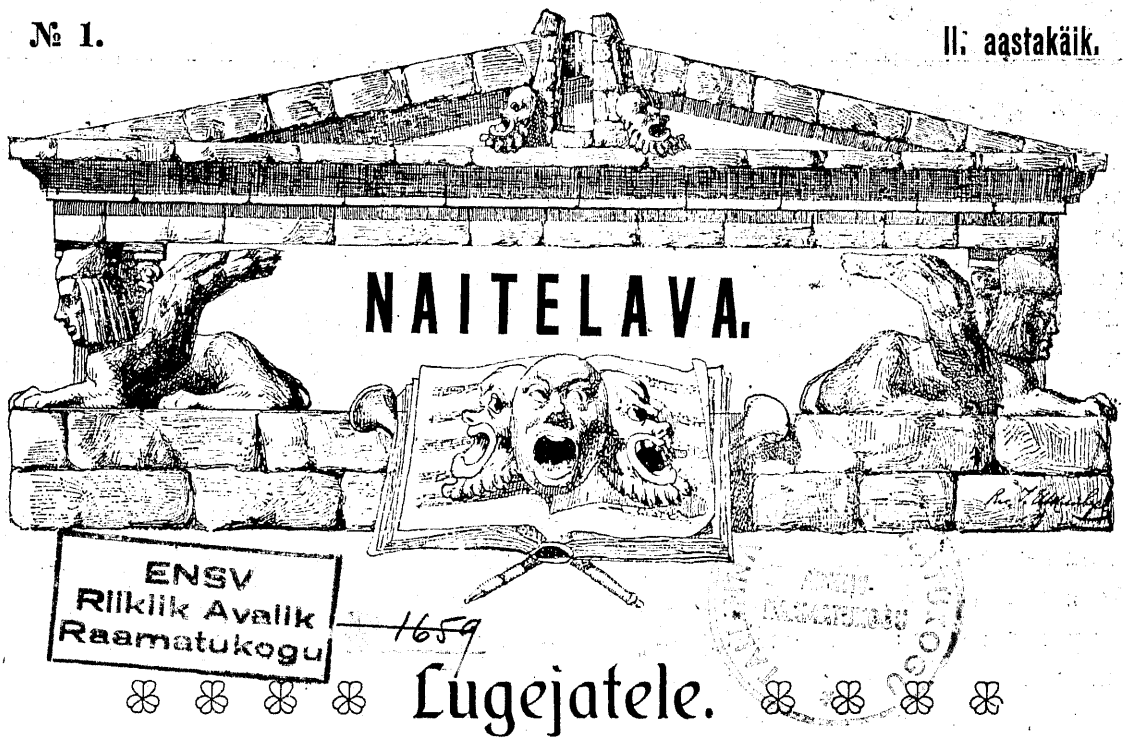
Zoimetus ja talitus on Ehrenpreisi trükikojas, Rüütli uul. № 11.

☘ Kõiki endisel toimetusel ilmunud näitemängusid ühes trükilubadega võib toimetusest saada. ☘ „Näitelawa“ peale wõtawad tellimisi ja kuulutusi peale toimetuse wastu ja sealsamas müüdakse ka üksikuid numbrid:

Tallinnas: Ploompuu raam.-kaupl.
 — E. Kooliõp. seltsi „
 — A. Uferi „
 — Pettai „
 — Enkelbergi „
 — Jaamuli „
 — Schneideri „
 — Eihna „
 — Oiti „
 — G. Tuisk'i „
 — Waldmanni „
 — G. Müllersdorfi „
 end. K. Luksepa „

Tartus: Kaarna raamatukauplus.
 Wiljandis: Leokese „
 — Reewitsa „
 Wõrus: Paju „
 — Karlsoni „
 Rakweres: N. Erna „
 Walgas: Karlsoni „
 Kuresaares: Liiwi „
 Mõisakülas: Luik'i „
 Pärnus: Künge „
 — Karu „

Haapsalus: Koppeli „
 Narwas: Raha „
 Peterburis: Kõddari raam. kaupl.,
 — Ühiselu raam.-kaupl., Офи-
 церская 5.
 Мъшанская 22.
 Kroonlinnas: Wetto raam.-kaupl.,
 Больш. Екатеринин-
 ская 5.
 Moskwas: Lätte raam.-kaupl. По-
 кровка, уг. Колпачного
 и Хохловского пер., домъ
 Моносона, кв. 2.

aheldes wangutatakse pead. Muigatakse kahjurõõmsalt ja tehtakse pilkavaid tähendusi, milledest sügawat mõtet ega kõrgemaid aateid otsida ei maksa.

Kõik on nagu nelja aasta eest, mil kindel näitlejateseltskond asutati, mil esimene ringreis ette wõeti. — Näitlejad töötasivad wäsimatalt ja — edurikkalt, ning nagu kõige selle wastukajana tekkis kunstikolde asutamise mõte. Ringreisid õnnestasivad, ja nüüd ei hakka küll keegi selle elustawa waimustuse wastu waidlema, mida niihästi Tallinna kui ka Tartu näiteseltskonnad oma külaskäiguetendustel järgi jätsiwad.

Seltskonna peal lasub nagu jääkate, ta on nagu mähkmetes. Igawroidunult elatakse hallis realelus ja tuimalt aetakse äriasju, kõige selle taga näitab sooja pesa ja kõhuküsimus oma rahuldatud wõitu pühitsewat.

Ja ei jää midagi imestada, meil elati rahwustunde ärkamise, sotsiaalse parema korra püüdmise ajajärgud läbi. Nüüd oldakse wäsinuõ — tahetakse puhata. Ja kui keegi hämarusest walgusele püüaks, siis tõuseks äritusechaos ja seaks need soojad soowid oma tahtmise järele . . . „Tasa, tasa! Waata,

kudas meie „tasa ja targu“ edasi rühmame, kudas meie asju ajame, ja siiski seisame seltskonna eesotsas ja oleme tema teenäitajad!“

Umbes niisugune on praegune olukord. Kui raske sarnases kitsarinnaluses ja wäikluses töötada on, seda wõib see teada, kes seltskonda ja tema juhtijaid orjab. — Püüa kuni tüdimuseni, ja — sinu tõsise hindamise asemel seatakse sind tiritammi kaswatama, sinu terve wäärtus tehtakse maa tasa, nii et sa wiimaks isegi häbi hakkad tundma ja uskuma, nagu poleks sa midagi muud, kui tühine null seltskondliste arwete ees. Ime ei ole see siis sugugi, kui wõõrsile rändamise püüded tekkiwad ja peast täidesaatmist käsitawad — wõib olla, et mujal asjalikum hindamine ja lahkem wastuwõtmine aset on.

Töö ei ole raske, aga kui sa nägema pead, kudas sinu waewa mingisuguse isikliku asja pärast wäiksehingeliselt „maha tehtakse“, siis kaob isu edasijatkamiseks. — Mispärast ehitada, kui päewakawasse mahakiskumise motiwid üles on wõetud! . .

Aga õnneks leidub inimesi, kes üleüldist tulu isiklistest intrigidest enamaks peawad, kellede südamesoojus, kellede kõrgemad püüded halluse alla kaaluwad, kes sinu tegewuse kui kulturatöö peale waatawad ja oma sütitawusega uut hoogu annawad. Meil on lopsakalt sirguw rahwas, kes kultura järele jänunedes lapseliku usaldusega parema tulewiku peale loodab. Siin on wiljakandew tööpõld. Siin hari ja külwa! Külwa õiglaselt ning hea seeme kannab tänurikast wilja! Ja see aratundmine elustas meid uut teatri- ja kunsti ajakirja wälja andma.

Kas meie seda kõrget ülesannet täita suudame, mida kunsti- ja kirjanduseajakirja wäljaandmine ja kokkuseadmine nõuab, seda näitab tulewik. Meie oleme kuni surmani õpilased, aga wahest suudab hea tahtmine ka midägi korda saata. Meie ei saa ega wõigi sarnase ajakirja wäljaandmise juures mingisuguse majanduslise, materialilise kasu peale loota, waid asi wõib koguni ümberpöördukt kujuneda. Loodame aga, et meie heatahtlik püüe lugupidamist ja õiglast hindamist leiab.

On ju arwamisi olemas, et sellesarnase ajakirja wäljaandmine warane on, et tema tarwitamise järele nõuet ei leidu! Waated on waated, aga rahwa waimuelu ei ole põld, mis küpsemise walminemist ootama peab. Meie ei pea mitte käsa süles hoidma ega õiget aega ootama . . . olud ei sünnita meid, waid meie olusid.

Kes wähegi teatriilma küsimustesse on tunginud, see teab, kudas just wiimasel ajal siin edusammusid on astunud. Ei leidu kihelkonda, kus seltsi ei oleks, kus näitemängusid ei mängitaks ja mitte tühjadele toolidele, waid — ümberpöördukt. Kuigi lapsesammusid astutakse, siis ei tarwitse maha kiskuda, waid juhatada, ehitada.

Seda tahab „Näitelawa“ teha, kui ta näitemänguajalugu ja teisi juhatusi annab, kaasaantawates näidendites märkuseid teeb ja oma toimetuses mitmekülgse teadete- ja tegelastebüroo awab. Meie näitemängimise kesksentrumiks tahab „Näitelawa“ jääda, seltsidele programmide kokkuseadmises abiiks olla ja kõike korraldusele ning juhatusle koondades asjale loomulikka radasid ära näidata.

„Näitelawa“ ei jää ühegi erakonna tallermaaks, tema siht on rahwa näitekunstist lugupidamisele wiimine, ja toimetuse palawam soow oleks, et meie ajakiri sarnaseks kohaks jääks, kus kõik Eesti kirjanikud ja seltskonnategelased oma mõtteid wabalt wõiksid awaldada.

Et meil Eestis ajakiri oleks, mis rahwale teatri tähtsust ja wajadust selgitaks, maal olewatele seltsidele wõimalust annaks oma jõudude ja wõimise kohaseid näidendi täieliku regie, plaani ja tüüpuste seletu-ega wälja walida, et koht leiduks, kust nõu wõiks küsida, selleks tahame tööle asuda.

Ja rohkem intelligentsi — enam waimu kulda. — Ärgaku meelesuurus — leekigu waimustus! Ehitagem kunstikoja, sinna matame enda orjaminewiku, tusase meelehärma. Muusa soojal kosub põhja rahwas ja rirgub suureks, hariduses ja kunstis.

Paar sõna endise ja uue draama üle.

Tihhti lausub keskmine waataja näitemängul igawuse pärast haigutades: „Hm, ja . . . Tükk ja mäng liig „modernistlikud,“ — ehk jälle: „Mõlemad on ajaft ning arust!“ Ta walib poolikult kuulduid terminideft esimese ja kõige populärsema, toob selle kui wastuwaidlemata tõe kuuldawale ja — otsus tüki kui ka ettekande kohta on tema arwates sellega juba tehtud. Sealjuures unustab ta aga hoopis, et tema ja üleüldse juurema hulga arusaamises meil alles wiimafel ajal tarwitusele tulnud kunstitehnikalistel ütelistel weel kindlat kaju ei ole. „Modern“, „stiil“, „sümbol“, „stilifatsjon“, „realismus“, „naturalismus“ ja muud sellesarnased -ismused — see kõik sulab üheks kirjuks pudruks kokku.

Ma ei mõtle siin kohal mitte nimetatud sõnade üle seletust anda, ei ka mitte nende üksikute probleemide kallal harutama hakata. Ma tahaksin ainult, paari sõnaga endise ja uue draama ülesehitamise põhjusemõtete wabel paralleeli tõmmates, selle peale waataja tähelepanemist juhtida, mis moodi üks ehk teine ettekandmisewiis endise ja uue draama kokkuseadega kindlas ühenduses seisab.

Endine draama, kuni läinud aastajaja teise pooleni, oli õieti wälimine draama; täieste wälimised mõjud, millede peale terve konflikt üles ehitati, andsiwad sellele käigu, seadsiwad kangelased tarwilikkudesfe wastoludesfe ja sundisiwad neid dramatikaliifi momentisid üle elama. Greeka draamas mängisiwad jumalad oma tahtmist mõõda inimeste saatusega. Pärastpoole astusiwad jumalate asemele teised wälimised tegurid, nagu: saatus, raha, seltskondliised eelarwamiised, walitusehimu jne. Nendest ja weel paljudeft teistest wälimistest mõjudeft otsis endine drama enesele toitu, ja isegi lpsen, kes hiljem uue draama põhjendajaks

jai, ehitas oma esimesed draamad wälimiste tegurite najal üles. On ju arusaadaw, et näitleja ülesanne niisuguses draamas ka wälispidifem peab olema, seft wõitlus, mida ta näitelawal üle elama peab, on konkretilisem (nähtawam) . . . Kangelasel seisab siht filma ees; et oma eesmärgile jõuda, tuleb tal waenulikkude wõimudega wõidelda, tihhtilugu waenuliku parteiga isegi oma keharammu abil labingut lüüa. Seal peab näitleja wälimiste abinõudega mõjuma, see on terve tüki põhjusemõttega kokkukõlas.

Uus draama aga on sõna tõsises mõttes siifemine draama. Ka siin wõitleb kangelane, aga mitte enam nähtawa waenlasega, mitte waenuliku parteiga, waid oma siifemiste instinktidega. Uus draama on hinge draama, on individuumi wõitlus iseenesega. Weriseks wõitlusewäljaks on uues draamas purustatud ja waatajate filmade eest warjatud inimesehing oma mõõtmata sügawustega, täis wastolusid, täis purustawat hirmu, ahastust, rabutust ja südametunnistusepiina.

Kui omal ajal peajasjalikult wälimise wõitluse peale rõhku pandi, siis on see nüüd intelligent waataja kohta oma tähtsuse ja huwituse kaotanud. Kirju juhtumisterida ei huwita meid enam ja meie otsime draamast enam loomulikku lihtsust ja sügawamat wõitlust inimese hinges; meie otsime ikka uusi ja uusi hingeawaldusi, seft hingemõistatus oma müstikalise tumedusega wangistab jäädawalt meie meeli.

Mida enam wälimise, kehaliku elu asemele siifemine hinge- ja waimuelu astub, mida enam peidetuks ja abstraktiliseks wõitlus jääb, seda raskemaks muutub näitleja ülesanne; tema ei wõi mitte enam schablone lise mängu juurde jääda, nagu waremalt. Uues draamas peab näitleja kõige pealt intelligent olema, seft tema mäng seisab selles, et hingeawaldusi analiseerida, et oma pilguga salajat wõitlust inimese

hingefügewustes waadelda, seda oma hings tunda ja üle elada ning loomuliku lihtsusega ja tõtruult nähtawale tuua. Kui mõni waatleja ehk üleüldisest draama edenemisest maha on jäänud ja uuemat tööd waadates igawust tunneb, sest et ta näitlejaga ühes

hingefügewustesfe waadata ei oska ja ei suuda, siis ei ole see näitleja süü. Näitleja ei tobi ometi — sellest peaks niisugune waataja aru saama — tema lõbuks näitelawal hundiratast lööma hakata.

H. A—o.

Kunst ja teadus.

Karl Jungheles.

I.

Koor, riim ja monolog draamas.

Näibasti mujal kui ka meil ei tea suur teatriskäijate bulk enestele harilikult mingit suuremat seletust näitemängu tehnika, wormi ja väärtuse üle anda. Kas mängitakse Shakespeare'i, Goethet ehk Ibsenit — bulk waatab ikka ainult näitemängu, draamat, ja waewalt paneb keegi neist kõige kõrwatorkawamaid wälimisi dramatikalisi wormisid täbele.

Waewalt küsitakse: Mispärast näitemängusid ka riimkõnes on? Mispärast üksikud näitlejad mängus iseenesega kõnelewad? — Loomulik elu ei luba ju iseenesega kõneleda, loomulik elu ei ole riimkõnes.

Kui meie minewikusse tagasi läheme — kaugesse minewikku kuni wanade greeklaste juurde, siis leiame meie nende näitemängudes weel koori, mis aga moodsa aja kirjanikkude juures sugugi mõeldawgi ei ole.

Ainult Schiller tarwitab „Messina möršjas“ Greeka draama põhjusemõttel koori. W. A. Schlegeli seletuse järele teeb ta seda Lessingi reformi tõkkeks. Ka on A. K. Tolstoi „Tšaar Joann Hirmsja surmas“ koorikõnet tarwitanud. Nii suurepäraliselt, kui ka koorid Schilleri „Messina möršjas“ lugejale näitawad, on nad kuulajale ometi wastumeelt. Tegelikult kõneleb meie ajal siis ka üks-ainuke kõneleja koori sõnad.

Greeka draamas oli aga koori tarwimine iluduseks ja täieste põhjendatud loomulikult alusel.

Uus küsimine wõib tekkida: Kudas siis greeklased oma draamas koori wõiswad tarwitada, mispärast üleüldse wanema aja draamas loomuliku elu ebawastaseid kujutusewiisid tarwitusele on wõetud? — —

Dr. Rudolf Franz ütleb: „Wanad greeklased laulsiwad arwatawaste koorikohad — ehk kõnelesiwad wähemalt taktis, recitativ. Selle juures liikusiwad nad pühalikult — hõljuwal tantsummul. Koorilaul oli mängunõuetega kokkukõlas, mõnikord möödaläinud sündmuse seletuseks ehk jälle eeltulewate mõtete ja piltide selgituseks. Sagedaste wõrjus koorilaulust hymnus, palwe jumalusele — kelle altar ju algusest saadik kooriruumis, orkestri keskpaigas wiibis, mille ümber koor liikus.“

Kui meie Greeka draama wõrjumise käiku silmas peame, siis käib Dr. R. Franz'i ütetus Aeschylose ja Sophoklese ajajärgu kohta, kuna enne neid Greeka draama rohkem iseseisaw koorilaul oli ja pärast neid, Euripidest peale, meie aja draamale lähenema hakkas.

* * *

Athenas arenes draama dithyrambostestj wälja. Dithyrambosed oliwad waimustawad hymnused, mida jumalate tegude ülistamiseks lauldi. Kõige wanemad kuulsad niisuguste laulude loojad ja lauljad, kes meie ajale teada, on Archilochos (714--616), Arion (625) ja Thespis (536).

Aja jooksul jätiwad dithyramboste loojad koorilaulu rohkem ja rohkem ära ja selle afemele tekkis üksik-ettekannne, kus luuletaja ise jumalate saatust ette kandis, nagu oleks ta seda ise läbi elanud.

Thespis olla aga see, kes näitelawa üles leidis ja esimese näitleja (protagonisti) tegewusesse seadis. Kuna Thespiseni luuletajad ise oma luuletööd ette kandsiwad, asendas Thespis näitleja selle afemele, tegi näitleja tegewuse sellega veel mitmekesijemaks, et kolm näokatet tarwitusele wõttis, mille abil üks näitleja mitut isikut kujutada wõis.

Nii nihkus dithyramboste ettekandmine laiematesse piiridesse, koorilaul jäi vähemaks ja üksik-ettekannne rohkene, kuni sellest wiimaks draama wõija arenes.

Esimesteks suuremateks dramatikusteks nimetatakse: Chörilos (520), Phrynichos (511), Aeschylos (500).

Aeschylos seadis veel teise näitleja (deuteragonist) ageerima, mille läbi draama tegewus korruga poole wõitis. Sellega on siis Aeschylos dialogi põhjendaja ja surus lyrikalised kooriosjad rohkem tagumise plaani peale. Ka rikastas ta mitmesugusel wiisil dekoratiwliiselt näitelawa, korraldas iseloomulikkuksid maskeksid ja wõttis mitmekesijed kostüümid tarwitusele. Maskede arw tõusis märksa.

Kõige kaugemale jõudis aga Greeka näitekirjanikkude seas Sophokles (496—406). Ta pani umbes 469 aastal kolmanda näitleja (tritagonisti) tegewusesse, mistäbi ta kooriosjad veel enam kõrwale surus ja sellega Greeka draama tehnikaliselt kõige kõrgemale tipule wiis. Tema püüdmine oli tegewusele täielikku kunstiliselt sidet anda ja korralikult läbimõeldud kujusid luua: ta kujutas inimesi, nagu nad olema peaksiwad. Iseäranis kiidetakse ka veel tema keeleilu.

Sophoklese poolt tarwitusele wõetud näitlejate arw jäi kõigelt Greeka draama õitseajal seisma. Need kolm: protagonis, deuteragonis ja tritagonis saiwad riigi poolt palka ja ei teinud mingisuguse teise elukutsega tegemist, ehk küll neil ainult neli korda aastas suurtel Dionysiusse pidudel mängida oli. Kui mõnes draamas rohkem tegelasi kulus, siis wõeti neid koori bulgast, mille ülewalt pidajaks mõni rikas kodanik oli.

Nõnda wõrjus siis aegamööda Greeka draama ja jättis ikka ja ikka rohkem koorilaulu ära, mille afemele ta kõne wõtris.

Greeka õitseaja suure näitekunsti warast on väga vähe toodeid meie ajale üle jäänud: Aeschylosest 7, Sophoklesest 7 ja Euripidest 18 näitemängu.

Euripides on Greeka õitseaja wiimastest, kes 480 sündis ja 406 suri. Oma draamatikalist tegewust algas ta 455 ja sai 441 esimest korda kirjanduslise wõidu. Tema juures on koor ainult veel ilustuseks ja täieste ilma draamatikalise tarwiduseta.

Et Greeka draama umbes sel teel hümneest ja dithyrambostest välja wõrjus, jäi temale koor, riim ja üksikkõne (monolog) aluseks. — Muidugi oleks ta aja jooksul rohkem realsjemaks läinud ja ehk wiimati täieste elukujutusena saanud, nagu juba Euripidese tükkidest näha, kui mitte Peloponesuse sõda 431—404 terwele Greeka waimuelule surmahoopi ei oleks andnud.

Sellest sõjast peale hakkab Greeka kultura langema ja draamakirjanikud jääwad ikka nõrgemaks ja harwemaks.

(Särgueb.)

✿ ✿ ✿ ✿ Kirjad. ✿ ✿ ✿ ✿

Tartus, 2. weebruaril 1910.

Xustatud toimetus! Teie soovisite, et ma selle üle kirjutaksin, misugust mõju „Tuulte pöörises“ etendamine „Wanemuises“ 24. ja 31. jaanuaril minu enese peale awaldas. Ei ole kerge oma lapse üle erapooletult rääkida, katsun siiski. Kabe, kolme sõnaga aga ei saa, ja — kas see „Näitelawa“ lugejaid wõiks huwitada?

Palju rõõmu ma tükist ei ole saanud. Oli ju küll suur au, et temaga omal ajal „Wanemuise“ uus teatrimaja awati, aga siis peafes ka päris torm lahki. Tükile heideti ette, ta olla sotsialdemokratia halwakstegemiseks (ühes lehes tõendati koguni — terwe selleaegse mäsJuliumise wastu wõitlemiseks) kirjutatud, ühed leidsiwad temast nilbust, teised Eesti

ema, kolmandad (Dr. Hermann „Walgus“) koguni terwe Eesti rahwa pabandamist ja ei tea mis weel kõik. Tüki kirjanduslist ja näitelawalist wäärtust ehk mittewäärtust ei hakatud palju hindamagi. Labkemaid arwustusi töiwad A. Pert „Päewalehes“, aga see oli ju „Irmgardide“ leht, A. Jürgenstein „Postimehes“ ja G. Suits „Isamaas“, neid lehti loeti aga ka „mustafajalisteks“ ja — tükki hakati enam-wähem boikotteerima. — Mul oli küll temast ka eksemplar, aga korda sinna sisse waadata ma enam ei ufaldanud. Natuke wabetust tuli meeleolule, kui mag. Alava tüki Soome keelde ümber pannud ja Helsingi rahwateater tema oma mänguplaanile üles wõtnud oli, kui sealse näitelawa jubatufega kirjawabetust ja pärast näitlejate poolt telegramm tuli, et tükk läbi lõõnud oli, ja — kui tükk seal hooaja tükiks sai, — tükki kätte wõtma ja läbi lugema see mind ikkagi ei awatlenud, sest — kodumaal ei lõõtnud see kõik lugupidamist tüki wastu mitte põrmugi, teda mängiti wäga wähe.

Nõnda sain mina — ustagu wõi mitte — poolteed kui wõõras oma tükki „Wanemuisesse“ waatama minna.

Etenduse eest oli näitejubatuse poolt suurt hoolt kantud, mängiti õige hästi. Kirjutat beameelega sellele alla, mis R. A. Hindrey etenduse üle „Postimehes“ kirjutas: „et pr. Altleis Leenat päris haruldajelt hästi kujutas. Kirg, waikne armastus, kartus saatuse ees, hingewalu, kõik see leidis nii suurejõulist kujutust, et aukartust peale sundis. Ka hr. Simm oli Jaani osas seda walusat wiha ja rabutust ja wihkamist täis, mis jõurikastele inimestele omane, keda maailm päranduseta jätnud ja kes kõigi teiste käes seda näewad, mis õiguse pärast nende oma oleks pidanud olema. Hr. Teetlowi Kaarel on raske kujutada, hr. Triipuse Leena isa oli hea kuju, waikne rahulik talumees, nagu ta tükis on.“ — Ufun, et näitlemisel tüki kirjutaja igakord see on, kelle tabtmise järele keegi ei saa, seal, wõih olla, on näitleja oma osast koguni teist aru saanud ja loob ehk weel parema kuju, aga mitte just selle, mida kirjanik enese sees oli näinud, teisel kohal jälle ei pane näitleja mitte küllalt healerõhku selle ühe wõi teise sõna peale, mida kirjanik iseäranis wälja tõsta oleks tabtnud, aga — pean ütleva, et tükk mind erutas, kaasa kiskus, mul oli, nagu oleksin ma teda alles nüüd tundma saanud, nagu ei oleks mul enesel temaga midagi asja. Mina ei olnud tükile elu sisse pannud, mängivad tegiwad seda. Tänu

neile. Ma tunnen enese nüüd nagu — õigeks mõistetud, tõstetud.

Ühtegi tükki ei peaks enne trükki pandama, kui teda näitelawal ei ole nähtud, enne kui ta tuleproowi ei ole läbi teinud.

„Tuulte pöörises“ esimene waatus on liig lühike ja ei jõua waatuse lõpul — Jaani ja Kaarli kokkupõrkamisel — seda erutust luua, mis loodetud oli. Hr. Menning soowitas tagajärele sinna sisse natuke juba seda äritust põimida, mille all Leena kannatab, ja Kaarli ja Jaani wahekorras seda enam nähtawale tuua, et mitte mõlemate labkuminewad ilma waated ainult neid wastasteks ei tee, — kõige hea tabtmise juures ei osanud mina wana kuube paigata ja ufun ka, et kui kuub ei istu, tema tegija ise teda istuma ei pane, waid rikub weel enam ära.

Ka teine waatus jättis mind enam-wähem külmaks, ma ei loe selles ei enesele ega näitlejatele süüdi. Hr. Hindrey kirjutab „Postimehes“, et esimest ja teist waatust ehk lühendatud kujul oleks wõidud ühendada, sellega ei saa mina nõus olla. Mõlemad waatused on oma kohal ja tarwilikud, — paremad nad ehk oleksiwad pidanud olema.

Kolmas waatus kiskus mind jõuga kaasa, temas on tõusu, ja — neljas on ehk dramatikaliselt kõige parem, — wiimase waatuse lõpp wõtab siis tükilt kõik tema lõpujõu ära. See on minu isemeeluse läbi nõnda. Teadsin wäga hästi, et tükk filosoferimisega lõppeda ei tohi, aga mina tabtsin — ja nimelt sel ärewal ajal, kui tükk ilmus — waatajale Leena wana isa sõnu wanade ja uute aadete üle teele kaasa anda.

Leena kuju on tükis wabest kõige paremine korda läinud, Jaani üle jätan ma otsustamise teistele, Kaarel — ja, Kaarli taolise paleustemebe iseloomu ei oska me tabada. Ka hr. Karlsonil tema „Wale“ sees on ta kahwatuks jäänud.

Hr. Hindrey osuse wastu „Postimehes“, et Kaarli pulmadega wiitamine mitte küllalt põhjendatud ei ole, tabaksin ma waielda. Kui tükki lugeda ehk teist korda waadata, siis peab see selgima. Siis — esimesel etendusel „Wanemuises“ oli ka minul see tundmine, kui oleks haawatud Leena weel liig palju kõnelenud, teisel etendusel ei olnud see mitte enam nõnda. Siis oli näha, et surija, tundes, et surm tuleb, tõttas ja weel wiimast ära ütelda tabtsis, mis armastusel ütelda oli.

Ah jaa! — Sõnu on tükis liig palju, sagedaste ka palju suuri sõnu, sõnakõlksusid, ei saa neid seal tagasi. Rõige parem oleks ju õige wäheste sõnadega

midagi ütelda katsuda, ja — meeldiwadki kinematografiide sõnadeta draamad nende publikumile kõige paremine, aga — ei saa!

Ja tüki paljusüüdistatud sibilikkus siis nüüd? Hr. Hindrey kirjutab peale etendamist: „Wälja on jäetud nimelt need küljed, mis teda teatava aja revolutsionilise liikumise külge sidusiwad. Nüüd on jä-

rele jäänud kolme inimese wahakord, kolme iseloomu konflikt, ja see konflikt on läbi ja läbi wõimalik...“ — Wälja jäetud ei olnud midagi, aga ajad on muutunud ja inimesed. Ei osita enam sibilikkust ja ei leita teda siis ka.

Ja nüüd palun ruumiraiskamist wabandada.

A. Ritzberg.

Roustine „Chantecler.“

(Loomade kujutamine näitelawal.)

Wiimastel ajal leiawad näitekirjanikud suurt huwitust inimeste asemel loomasid ja lindusid näitelawale tuua. Isenesestki mõista, mängiwad neid „loomade“ osajid, nagu harilikult ikkagi, näitlejad. Nad peawad aga koera nabasje, mõne linnu ehk koguni kuke sulgedesse pugema. Mõne aja eest leidis Prantsuse kirjanik Maurice Maeterlinck oma algupäralise tööga „Sinine lind“, mida iseäranis kuulus Moskwa kunsti teatri juht Stanislawski mõjurikkalt näitelawale oskas seada ja Wenemaad lähemalt selle tööga tutwustas, suurt kiitust. Maeterlinck oli üleüldse üks esimestest ktrjanikkudest, kes „mittenaturalistlikelt“ kirjutab, siiski oliwad tema sümbolistlikud tööd huwitawad ja leidusiwad üleüldist kiitust. Kirjanik ise oli Moskwas ja nad töötasiwad Stanislawskiga ühes „Sinise linnu“ kallal, kuni ta wiimaks tõeste tähtsaks linnuks sai. Nüüd lõpetas teine tuntud Prantsuse kirjanik Edmont Roustine uue näitemängu elajate riigist, mille kallal kirjanik wiis aastat waewa nägi, enne kui ta tööga lõpule jõudis. Näitemängu nimi on „Chantecler“ ja mängiti teda nüüd jaanuarikuus suurte tagajärgedega „Porte St. Martin'i“ teatris. Kirjanik ise seletab, et ta aastate eest kufagil külas talupoja õue peal kukke näinud. Kukk mõjunud oma uhke olekuga sedawõrt kirjaniku peale, et wiimane nimetatud kuke oma näitemängu peategelaseks tegi. Selle sündmuse puhul tuleb Parisist ikka rohkem uuemaid sõnumeid ja sellepärast toome selle näitemängu kohta pikema kirjelduse.

Baruldane lärm, mis praeguse Prantsuse draamakirjaniku Roustine töö „Chantecler'i“ ümbes kogus, tõi näidendile hiilgawad tagajärjed. Juba kuue aasta

eest oodati „Chantecler'i“ etendust ja nelja aasta eest oliwad tema paremad kohad Saksa keisril peas. Näis aga, nagu oleksiwad kõik taewafsed ja maapealfsed jõud kirjaniku wastu endid wõitlusewalmis koondanud: haigusjed, katk, weeuputusjed — kõik need oliwad Roustine wastu; reklamed, mis tema sünnituse ümber tekkisiwad ja milledes ta ise mittemidagijuse algmõisteks jääma kippus, — kõik see kaswas õrna järjekindlusega temale tõsiselt tuska tehes päew-päewalt. Übedel oli waja „rohelistesse“ wõi wäljamaale pubkusele sõita, — nad ei sõitnud, sest „Chantecler'i“ oli waja näha! Teijed lükkasiwad püüdjõgid, rautid ja tantsupidud edasi, sest kuffed wõeti ainult sel tingimisel wastu, kui sel õhtul „Chantecler'i“ peaproowi wõi esimest A ehk B etendust ei olnud. Isegi kirurgialised operatsioonid lükati edasi, sest igal tõsisel parislasel oleks „Chantecler'i“ nägemata häbi olnud sinna ilma rännata, kust tagajitulemist ei ole.

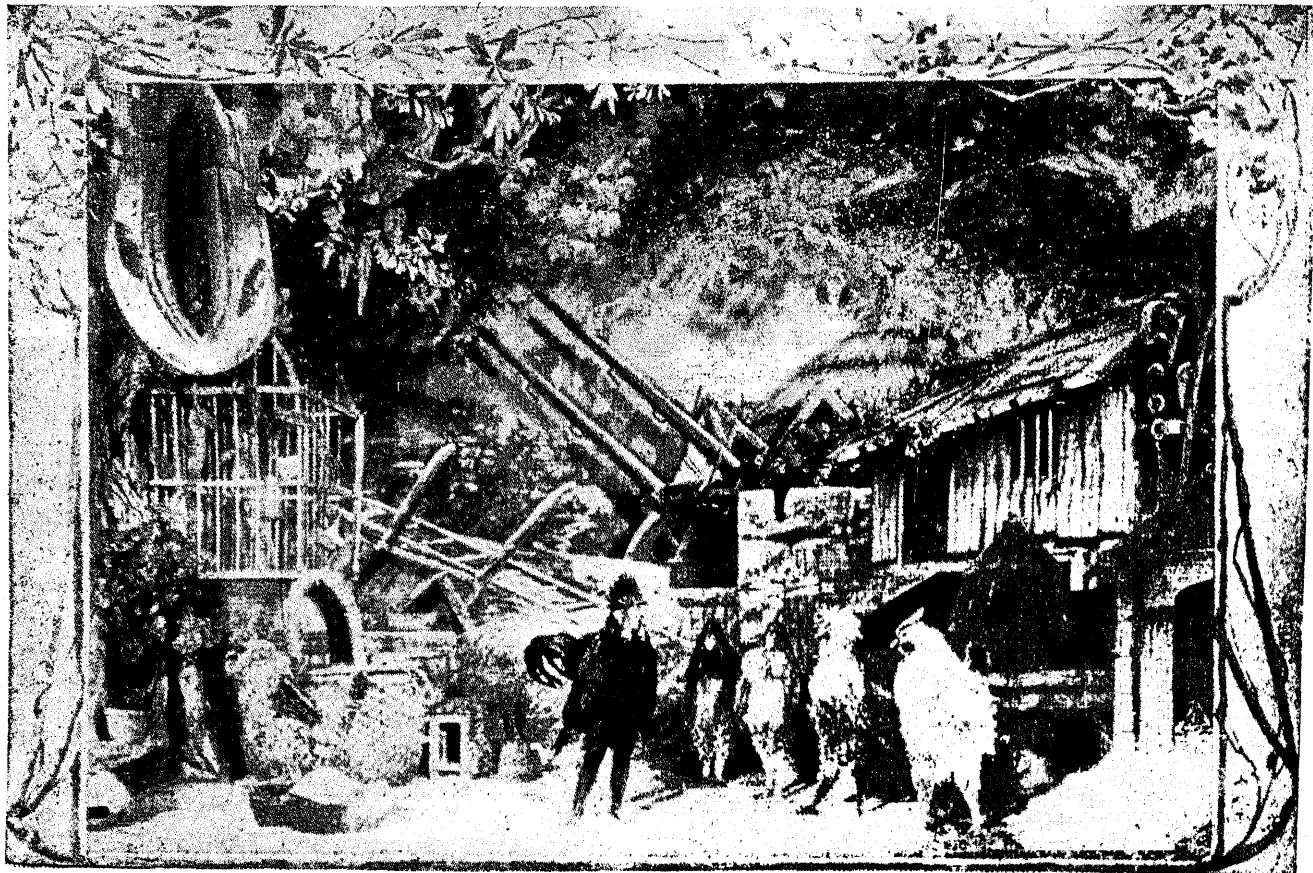
Tähendatud päewa hommikul, ehk küll wihma nagu kapaga walati, oli teatri peale parislaste keskel tõsine tormijooks, tõsteti peasid, sirutati kaela, tõusti warwastele ja waadeldi läbi binoklite uudishimulikult teatri walgustatud akende peale, et näha, mis seal tehtakse. Aga kell üks õösel, kui eesriie langes ja rahwas wäljakäigu poole pööras, oli wälja teatri ette uudishimulikkude peade meri ilmunud. Politseisalgad liikusiwad nende ees ja keskel, surusiwad neid tagasi ja peatasiwad, et korda jalale seada.

Näidend algab Prantsuse parema artisti Jean Coquelini monologiga, kus ta esimeses reas olijatele kuuldawalt wärsijalgades järgmise seletuse annab:

Soe suweõhtu. Weel paistab päike heledaste, kuid taludes on juba töö lõppenud. Ruuldub õrn nais-

terahwa-naer. Reegi laulab. Kaewu juureft kostab winna nagin ja wette kukkuwa pange kettide krudin. Puuris sidistab räästas. Wäjinud töölisted rakendawad hobuse wankri ette. Naerdes ja naljatades afunewad peremees ja noorjugu wankrile. Kuuldub kuljuste kõlin. Wanker liigub ja wurab kaugusesse. Kõik need healitsused on näitejainte tagant selgeste kuulda ja rinda asub tundmus, nagu sunniksiwad nad jutustajat oma kujude joonistusele.

tema ette kumardiwad kõik, tema ees püütakse rahulolemist teenida, ja ainult räästas, kellel *ni foi, ni loi* (midagi püha) ei ole, ähwardab teda ja julgeb tema üle nurda. Millest need käteta, kahejalgsed, sulgedega ehitud olewused, meie naabrid, ifekeskis räägiwad, mille üle nad mõtlewad, misjugune arusaamine peaks nendel neid ümbritsewa elu kohta olema? Waadake, seda soowime meie teile näidata, kui teil tahtmine on meiega ühes tulla.

Esimene waatus: Öuekukk „Chantecler“ ja tema hoolcalused kanad. Pahemal pool puuris räästas.

Taluõu tühjenes. Inimesi pole näha. Rogu elu awaldab ennaft sulgloomades. Kõige kirjum kanade felts ja tõug jalutab mööda wäljabeitelift pörandat mõõdukalt; nad kõõrutawad wabete-wabel, nagu teeksiwad nad mõõdaminejatele mingijuguseid sügawamõteliisi tähendusi, kollased kanawõjud jooksewad piuk-sudes ümber. Part tuleb jalalt jalale taarudes oja äärest. Mõnikord jakutawad need sulgloomade riigi elanikud ühes ja näitab, nagu arendaksiwad nad midagi tähtsat wõi nõuandwat. Aga waadake kukke — tähtis, suurmeelne, täis iseeneje wäärtuse tunnet, piiramata walitseja. Ta ei kardä midagi ega kedagi —

Kui nii — siis tõstame eesriide üles! Hei, Aleksander! . . .

Eesriide tõuseb, ja nüüd oleme meie loomade õuel, mis just niisamajugune on, nagu prologis esiteleti. Illusion on suurepäraline. Linnud on normalsuuruses ja seda sellepärast, et kõik asjad — puud, lilled, ehitused, räästapuur, ojaäär, koeraputka, kõik lindude suuruslega kokkukõlalistselt seatud on.

Korw, milles kana haudub, naeris, mille ümber kanapojad paterdawad, ei näi loomulikust suuremad olewat. Kõik on normaalne.

Mille üle nad ka mõtlewad? Muidugi kuke üle.

Tema on nende walitseja ja armastuse, iluduse ja õigluse ideal. Ei kadedust, ei wõitlust, nad on kõik meeldiwalit selle teadmiseega rahul, et kõik, mis tema teeb ja korraldab, on hea. Tema pole aga kaugeltki weel niisugune, nagu kanad tema ümber arwawad. Kukele on kõrgem eelmärk — tema kutsub päikest oma lauluga, ta arwab isegi, et kui teda ei oleks, siis ei tuleks ka päike ja kogu ilm peaks pimedusesse uppuma. Oma esimesel õueletulekul pöörab

ta ennaft hümnusega, milles palju suurelikku wainustust leidub, loojaminewa päikese poole.

Korraga kuulduw pauk ja näitelawale lendab fantskana. Oma ilusa rinna ja kuldsel tui ning sabaga, on ta wäga ilus. Hirmunult palub ta peidukohta ja peastmist jabikoera eest, kes tema jälgedel olla. Kuke soowitujel peidab abelas olew õuekoer teda omal putkasel, kuna ta ise ukse juurde wabti jääb pidama.

(Järgneb.)

W. F. Kommissarschewskaja — 13-aastaselt.

Wene näitlejate külaskäigud wäljamaal.

Wene kunstis on wäljamaalased isesugust huwitust leidnud. Algust selleks tegi kuulus Wene ooperibass F. Shaljapin ühes oma seltsimeeste tenoritega: Smirnowi ja Sobinowiga. Nende wiimased külaskäigud Parisis, kus nad Wene algupäralisi ooperisi ette kandsiwad, sünnitasiwad üle terve ilma suurt kõmu. Tuntud Wene keiserliku „Maria“teatri ballettmeister Fokin oli oma balletiseltskonnaga nii suurt tähelepanemist wõita osanud (iseäranis tema poolt arangeeritud tant-suga ooperis „Knjas Igor“), et selle peale üksikud

tantsijannad wäljamaale paluti. Nii siis algas teine Wene kunstnikkude transport wäljamaale: tantsijad ja tantsijannad, kes Parisis, Londonis ja mujal suured angagemendid leidsiwad, tantsisiwad isegi kuninga Eduardi ees, tema pidu peal soolot. Muidugi makseti kõike seda hiiglasummadega. Selle peale rändas hr. Andrejew oma balalaikakooriga Londoni — kus ta ligi 60 kontserti andis — muidugi jällegi hiilgawa kunstilise ja ainelise kasuga. Wene näitlejana Jaworskaja (sündinud würostinna Barjatinskaja) Peterburist on

oma näiteseltskonnaga Londonis. Nii siis ka juba draama — mis aga tänamatum on kui ooper ehk ballett. Sest siin peavad näitlejad ainult enda mänguga kõitma — kuna inglase wenelase kõnest aru ei saa. Ja ometi on ka Wene draama head wastuwõtmist leidnud sest ka hr. Jurjew, armastajaosade mängija keiserlikust „Aleksandria“ teatrist Peterburis on kutse saanud Londoni sõita. Hr. Jurjew mõtleb seal Wene ajaloolise draama „Tsaar Feodor Joannowitshi“ ja ka meile tuntud Meyer-Försteri näitemängu Saksa üliõpilaste elust „Wana Heidelbergi“ ette kanda.

Viimased sõnumed toowad meile teate, et nüüd Moskwa kunstiteatri juht Stanislawski kutse on saanud Leonid Andrejewi kõmutegewa näitemängu „Anathema“ wäljamaale („Anathema“ keelati wi-

mati nimetatud teatrilise tsensori poolt ettekandmiseks ära) sõita. Hr. Stanislawski ei ole wäljamaalastele mitte wõõras. Tema wiimane reis Berliini, jällegi ajaloolise draamaga wanast tsaaride elust, on kõige parema muljendi järele jätnud — sest Moskwa kunstiteatri näitelawa ehitus, kõigi ülikondade ja ajalooliste requisitidega paneb kõiki imestama ja seisab wäljaspool iga konkurentsi.

Nende reiseide tõttu on nii mõnedki üksikud kunstnikud nii suurt kiitust ja tormilist wastuwõtmist leidnud, mille sarnast nad kodus oma teatris iialgi kuulnud ei ole, — muidugi on nad selle läbi kuulsaks saanud, ja koju tulles waadatakse nende peale koguni teise pilguga.

Jah, kes on prohwet oma maal? . . . *Omega.*

Nende karriera.

W. Wolfers'i roman Sakia näitlejate elust.

1.

Suured kuulutused, mis tänanawurkadele üles oliwad kleepitud, teatasiwad Grünhaini linna elanikkudele dramatikalise trupe (tähtsamate nimed oliwad raswafel kirjal) tulekust, kes suwe jooksul siin etendusi pidi andma. Repertoiris oliwad kõik uuemad draamafirjanduslised toodetud ülewäl.

Ulewiku ainja raamatukaupluse akendel, kolletanud romanide kaante ja igasuguste trükitööde wahel (raamatukaupluse omanik oli ka Grünhaini linnaelase ajalehe wäljaandja ning peale selle trükiti tema juures abielu teadaandmisel ja laste sündimiste kuulutused) uheldasiwad suurte faelafidemetega meeserahwaste faaradid ja unistawalt saltades seiswad wõi muigawalt tuulelehitajaga poolwarjatud naisterahwaste näo-pildid. Tänanawatel, pagariäri tagumistes tubades, bazariplatsil, kus sagedaste waitus mõnede igawuse pärast juhniksläinud leitnantide kára läbi segatud jai, weinitelbris ja õllepoes ilmuwivad kohalikkude elanikkude hulgas wõõrad, pügatud ja terawalt joonistatud näod. Kohalikkude herrasmeeeste-kuulutajate sekka ilmus walgejuukseline ijan walgetes rinnastes ja mitte just uuemelises frakis.

Grünhaini suweteater, mille omanik linna wallil olewa restorani pidaja Wilhelmi oli, tuletas küll ennem mõnda aita, kui teatrit meelde. Wõib olla, et ta omal ajal ka mõneks põllumajanduse labupaisgaks oli, nüüd aga oli tema teisele otsale näitelawa ehitatud ja wäikefjed afnad suutsiwad hämarat walgust siia efsida lasta. Pühapäewadel, kui etendusi ei olnud, tegi orkester siin proowisid, mida noorsugu kuulas.

— Üks mart ja kolmkümmend pfeningit näo

peale! — teatas Sturm peale esimest etendust (tema oli peale direktoriabi kohuste ka kassapidaja kohused oma peale wõtnud).

— Waat' kus on publikum! — hüüdis ta filmi pöbritades ja rufikaga wibutades, ning peale selle lõi ta ägedalt grimeerimisetaarwiduste-fasti kaane finni.

— Tooli, ande mulle tooli! — wigas Paulson surewal healele, — mul on halb! —

— Kui ma Dhtu-Stalias ringreisil olin, — algas Bender, kuna ta oma pilgu kõhnakefe Alice Lindeni peale laskis efsida, nagu oleks ta teda oma sõnade tõendajaks kutsunud, — siis . . .

— Noomast pole rääkidagi, — segas Paulsen wahele, kuna ta waimustatult pahema käe wälja sirutas ja kulumusid kortjutas. — Seisuford on wäga tõsine! On teil veel wõimalust mõneaegseks üleelamijets? Ma otstsin wana jõuka juudi üles, — seda ütles ta kaeblikul, wärisewal healele, — ja see lubas meile kolm tuhat dukatit laenata. Homsest päewast alates ei saa meie enam peale lõunasööki kohwi juua, ja päewa jooksul wõime ainult ühe neljapfenniglise figari suitsetada. Ma lähen kõrwalruumi, kas teie, Wolf, mitte minuga ühes ei tule?

Noore näitleja Wolffi waade efsis pita saleda neiu Emma Warenni pilgusfe. Neiu seisis, samba najale, mis tejet madalat puhwetit oli, kuhu peale etendust fogu trupe fogsus, toelades, silgawates mõtetes.

— Ei, ma ei taha veel magama minna, — wastas Wolf.

— Pole wiga, küll meie seisuford edaspidi paraneb, — finnitask Wiffi, kes ennast teiste rahustamijele tundis kohustatud olewat, sest tema, oma wahel öeldes, oligi see, kes teistele Grünhaini tulemise mõtte pähe tuupis.

Sa afti paranes ka tõeste.

Grünhaini elanikud, kes paljude pettuste tõttu umbusklikud olivad, nägiwad ära, et see mitte jarnane trupe ei ole, kes linnast linna hulgub. Paljud publikumi hulgaft tõendatiwad, et etendus isegi suurepäraline olla ja müürilehed mitte mõne endise trupe pettustereklame ei ole. Wähehaawal harinesiwad grünhainlased kaks kuni kolm õhtut nädalas teatris olema, kus Emma Warenti kaasakiskuw pehme naer, heasüdamliste isade oja kujutaja Wolffi kütkestawus ja Paulseni terawamõitelifed ütelusjed neile wäga meeldisiwad.

Kui aga see teatawaks sai, et näitekunstiikud oma kohuseid arweasjades kodanikkude wastu korralikult täitsiwad, oma üüri hästi wälja maksiwad, sõdgi eest wõlgu ei jäänud, siis hakkas rahwas nendest ifka rohkem ja rohkem lugu pidama. Wiimased kahtlused kadusiwad ja lugu läks koguni nii faugele, et nemad rahwast huwitada suutsiwad ja mõned koguni seda tähtsaks pidasiwad, kui kunstiikud nende kodusõbrad olivad.

Paagar, kelle juures Paulsen korteris oli, pani kord südamlikult oma patju kae tema õlale ja waatas sõbralikult filma, ning ühel ilufal päewal leidis Paulsen oma toas pehme tugitooli, mida omanik sinna oli toimetanud. Restoranipidaja seisis etenduste-päewadel utse ees, mille kohal plekksildil paljuütlew lause „Wilhelmi suweteater“ seisis, ja wõttis näitlejate tulekul alati oma rohefa, wõidunud kübara maha, iseärانىs hoolfaste tehi ta seda herrade „direhturi“ ja „pea-ressiichöri“ ees, kui aga puhwetipidaja Wenderile wõidleiba jingiga paktus, siis müristas ta basfiheal tüdrukule „Patssem, see on herra „ahtöri“ jaok.“

2.

Kolm nädalat läkfiwad mööda.

Kord ilmusiwad pühapäewasele etendusele kohaliku wäe kolm leitnant, von Langensfelden, Wering ja Bemlot ning wõtsiwad esimeses ridades platfi. Peale etendust esitelesiwad ohwitserid endid näitlejatele ja Langensfelden kiitis Emma Warenti mängu wäga, kuna see temale wäga näis meeldiwat.

Wolf oli armutataduse pärast meeletu.

Ta oli kõige noorem ja saamatam teiste seas. Minult aasta oli ta näitelawal olnud ja sellepärast näitas see tema meelest uus, imelikum ilm olewat. Ta waatas selle peale roofilise romantilise priisma läbi. Minewal talwel oli ta Disti kae all esimest korda oma kodulinna juuremal näitelawal ette astunud, ning kui temale ringreisiks ettepanek tehti, wõttis ta selle üliheal meelel wastu.

Linnate oma wagusa, muruga ülepiiserdatud laadaplatfiel, oma terawotjaliste tornide ja wallidega, mille harjadel sirelid kaswasiwad, poolwileisa näitelawa ja muinasaegsete dekoratsioonidega, kogu tema halatsemisewäärilik lihtsus — requisitori punane nägu, teda igas poes tunti, kus ta kas odawahinnalifi asju — reisi-

formisid, hõbealusleid, tubatatoosifid wõi mõnikord ka kummuli järelmaksu peale wõttis, jeltfimehed — larmisew, heasüdamline Sturm, Wender oma igaweste ringreiside jutustustega, mida keegi peale tema enese ei uskunud, Paulsen oma sarfakliste lauuftega ja iga elujuhtumise jaoks walnisolewate citatidega, tema naisterahwaste arwustused ja alaline naer ning wiisakad liigutused, — kõik see oli meie noore jaoks nagu uueks pimestawalt walgustatawaks fewadeseks säraks; tema noorus, täis mureta elu, lastis ennast jelles paista, et ta kõigest kummal, leegitsewal waimustusel oja wõttis.

Ta kuningannaks jelles imelikus muinasjutus oli Emma Warent!

Kui palju, temale muinaskuulelifi filmapiikufid oli ta Paulseni ja Emma jeltfis üle elanud. Nelja filma alla wiimasega ei sõandanud ta aga kunagi jääda.

Näitemänguõhtuid peeti kolm korda nädalas. Puhkeajal, kui etendusi ei olnud, „walmistas“ Disti näitemängufawasid, seadis kaks wastandit ühiseks, nõunikust Gustest tegi ta lihtja Gustawi, wõi jälle arendas, kudas asja nii korraldada, et würst, kes esimeses ja kolmandas aktis ette tuleb, teises aktis rändawa inglase osasse wõiks pugeda; sel ajal, kui Sturm peasetähtesid luges ja forteeris, kui Wender wastas weinifeldris grünhainlastega sinafõprust jõi, kui Alice Lindeni kahtawatul näol oma garderobe eest hoolitfes, sel ajal olivad Paulsen, Wolf ja Emma alati lahutamatad, jalutasiwad mööda aasafid ja nurmesid, metsafid ja salufid, tegiwad paadisoitusid ja maitfesiwad kõigeti suwist külaelu tema mitmesugustes õhurikkustes.

Oh, ta oli nii ütlemata õnnelik ja kas see nüüd pidi siis kõik lõppema? — Oh, see hirmus õhtu, miks pidi ta wahete segama, mispärast pidi see Langensfelden maailma niisuguseks pahandusetekitajaks ilmuma? . . .

Järgmisel hommikul tuliwad proowi ajal Wering ja Langensfelden teatrisse ja õhtul istusiwad Paulsen, Wender, Sturm ja Wolf õllepoes ohwitseride laua ääres.

Kolmandal päewal mindi ühes naisterahwastega jõe ääres olewasse restorani kohwi jooma.

Peale etendust, kui waewalt weerand tundi mööda oli läinud, oldi juba Grünhaini linnakese ainas wõõrastemajas „Kuld tähes“.

Neljandal päewal tehti pidusõõl metsamajakeses.

Wolf oli nagu meeletu, aga ta ei wõinud midagi . . . Tohtis ta Emmat kellegagi rääkimast feelata? Oli temal siis mingisuguseid õigusi jelleks? Emma oli ju kellegi teise mõrsja, ja temal ega Langensfeldenil polnud kummalgi neiu üle walitsemiseõigust. Tõsi, et tema Emma sõber oli, see aga on liig wähe, ta oli ja jäi ifkagi wõõraks.

Temas tekkis piirita tung Emma ligi olla ja temaga jeltfis proowile minna. (Järgneb.)

Divertissement.

Mis on naine?*)

Naljakas sooloonumber 7-es iseloomukujutuses.

Aleksander Trilljärw'e repertoirist.

I. Mõtteteadlane.

(Hall käherate juustega v. Beethoveni parukas.)

Mis on naine?

*Waat' nägemata, wägew käsi,
Kel wõimuses kõik juhtiw wägi,
Ta — ainult hinge ilma asendas
Ja loodus'rügi üle ülendas . . .*

*Me salalikus waimuriigis
On ainult jõud, mis elu juhatab,
Ta jaguneb küll mitmes liigis,
Kuid jõud neid kõiki kokku ühendab.
Sest mõtteteadus ainus wara,
Mis tarkust wälja laotab —
Meil naine ainult tühi sõnakõla,
Mis rahwas wahest kõnes tarwitab. —*

II. Õiguseteadlane (prokuror).

(Walge lühikeste juustega intrigandi parukas.)

Mis on naine?

*Ju wanal muistsel hallil ajal
Ta mehel ainult orjaks olemas,
Kuid wiimaks kawaluse najal
Ta ennast tähtsusele upitas.
Sest kõik, mis üal omandab ta ilmas,
On ainult mehelt saadud wõimalus,
Ta hiilgust otsib teiste silmas,*

*Kuid kõik on pettus, wargus, kawalus.
Nii mitmed tõefaktid näit'wad seda,
Et naine pole mingis asjas algaja,
Sel põhjal tõendan siin mina:
Ta süüdi — wõera wara raiskaja! —*

III. Looduseteadlane.

(Pikad kollased juuksed. Raamat ja mõned taimed käes.)

Mis on naine?

*Me' suures elajateriigis,
Kus palju asju tundmata on weel,
Meil naine seisab juba esimeses liigis;
Tal juba wälja paistab mõiste, meel.
Ta sünnib ilma, silmad lahti —
Ja nelja jalga käiguks tarwitab,
Kuid wiimaks tarwitab neist ainult kahte
Ja nagu meeski kõnnib, jalutab. —*

IV. Arwuteadlane (matematikus).

(Pikad walged juuksed; prillid.)

Mis on naine?

*Liig raske, keeruline ülesanne
On naisterahwas matematikas;
Sa pead teda tundma enne,
Ta põhjusarw on wäga salajas.
Waat' kokkuarwamises leiad seda,
Mis sina pole leidnud arwudes
Ning wäga raske kaswatada teda,
Kuid hoopis kerge on ta jagades . . .*

*) Parukaid peab näitelawal wahetama. Mida rutem sellega toime saadakse, seda rohkem mõjub ettekanne.

*Ta kena arw, sest üksinda
Ei tahaks iial olla ta —
Ja saab ta ükskord mehe kõrwale,
Siis mees jääb ainult nulliks temale. —*

*Ta huultelt woolab kihwtijõgi,
Mis nõuab patuohwrid meie käest,
Oh, taewas, abiandja wägi,
Meid kaitse ilmas ainult naiste eest!*

Weera Feodorowna Kommissarschewskaja. †

V. Usuteadlane. (Waimuliku tüüp.)

Mis on naine?

*Tal pole ilmas kuskil jääd'wat kodu,
Ta rõõm, mis kaob kurbtuses,
Ju paradisis kuri, kawal madu
Tal oli sõber, seltsimees!*

VI. Ilmawihkaja (pessimist).

(Must Mefistofeese parukas.)

Mis on naine?

*Ah, mehed, kes te iial abielus
Siin ilmas eluõnne otsite,
Teil' ütlen, et kord hirmsas hingewalus*

Te oma saatust ära wannute!
Sest taewast teete omal' ainult põrguks,
Kui ükskord naise omal' kosite.
Ah, mehed, ärge tehke narrust,
Waid ainult ükski, wabalt elage! —

VII. Armastaja. (Ilus must parukas.)

Mis on naine?

Ta taewast antud kallim wõidupärg,

Mis wõitjat wõidul ehitab,
Kui raske on sul ilmas elujärg,
Siis sind ta trööstib, waimustab!
Ta ilu, õrnus, arm ja kannatus
On sulle magus lõbu, meealejahutus,
Sest tema õrnad kombat, eluwiis
On sulle ilmas ainult paradisi! —

Kudas väljamaal teatrite eest hoolt kantakse.

Biljuti pühitseti Berlinis Saksamaa linnateatrite 25-aastast juubelpäewa. Sel pubul toob Saksa näitlejate healekandja „Der Neue Weg“ buwitawa statistika linnateatrite kohta Saksamaal. Selle lehe arwustiku järele annawad Saksamaa linnad teatrite kasuks niisama palju raha wälja, kui Preisi kuninglikud ametikohad würstiriikide alalhoidmiseks. Juba ükski 52 linna peale kokku on 65 „linnateatrit“ — maha arwatud linna konjerdiisaalid. Kõik need „linnateatrid“ peetakse linna-omawalitsuse kulul ülewal ja nendest 52 on ainult 18 teatrit hypoteegi- ja muudest wõlgadest wabad, kuna teiste teatrite peal ligi 20 miljoni wõlgajid lasub. Neliteistkümmend teatrit annawad linna-omawalitsustele wäikeste kasu — kuna kõik teised defitsiidiga töötawad ja puuduwad summad linna-omawalitsuse kasjast täidetakse. Teiste sõnadega: peale 80% „linnateatritest“ saawad linna-omawalitsuse kasjast abiraha. Mõnes linnas tuleb iga üksiku elaniku kohta kaunis summa, mis linna-kasja läbi teatri kulude katmiseks läheb. Dõnda

näituseks maksab iga „bing“ Saarbrückeni linnakeses 93 pfennigi aastas teatri heaks, Elberfeldis — 70 pfennigi ja Schalbachis isegi 10 marka 77 pfennigi (5 rub.) — Nii on Saksamaal teatriolud, nii waatawad Preisimaa linna-omawalitsused teatri edenemise peale — teades, kui suurt kasu teater baridusele wõib tuua. — Meie Tallinna ja Tartu linnawalitsused wõiksiwad ka selle küsimuse juurde pikemalt peatama jääda. Tartus „Wanemuisel“ on erasiikuteest koosseisjaw toetajate-ringkond, ja nagu kuulda, on nad juba kaunis rohkete juurde maksma pidanud. Tallinna Eesti teater „Estonia“ on seni juure wae-waga otsad kokku saanud, aga see on nii mõndagi kunsti ohwrit nõudnud, — nii edasi ei wõi enam minna. Linna-omawalitsuse kohus kaaskodanikkude wastu on teatrite abiraha anda — niibästi Tallinnas kui Tartus. Tõsine kunstiajutus, mis kunstinduete järele peab käima, ei too üialgi niipalju sisse, et kulud kataks. Sellepärast, austatud linnaisa: rohkem osawõtmist rahwateatri wastu!

—na.

Ü l e w a a d e .

Wäljamaalt.

Parisist. Ühes Pariisi ajalehes ilmus enquete mõnede kuulsamate artistide poolt Roustine „Chantecleri üle“. — Küsimine on seejama, mis meigi „Näitelawas“ käsitame — kas tuleb näitekunstnikul tuke wiisil laulda, wõi looma kujutada? Kuulsused: Megane Granis, Worms Fereby Barone ja teised wastasiwad peaaegu sedajama, mis meigi. Eneeskulgupidawal artistil pole mitte sünnis ennast niikaugele alandada lasta. Kaitsejaid leidus Hitreies ja Roustines, niijamuti ütles la Carras Bernar, et tema selles midagi halwastegewat ega alandawat ei leia, et akteur looma kujutab. Koguni teine asi oleks, kui kogu repertoire neljajalgsede kujutamisest koos seisaks, kuid siin on ainja juhtumisega tegemist ja ta see on wabandawat, et näidend sümbolismuse järele lõhnab.

„Kõit kunstid peale igawate, on head,“ lijas kuulus näitlejanna weel juurde.

Teater merel. Inglise juure reisiratelaewa „Mauretonia“ peale, mis Inglismaa ja Amerita wahet sõidab, on juurepäraline teater sisse seatud, kus igal õhtul etendusid antakse. Teatri ajutaja on Amerita teatriomanit Charles Frohman. Ebasõidid tahetaks kõigi suuremate reisiratelaewade peale, mis Europa ja Amerita wahet sõidawad, teatrid sisse seada. Kogu see ettewõte aga, mis hiiglalaewa „Mauretonia“ peal Charles Frohman kawatses, on halebalt luhta läinud, sest kogu tema näitefestsfond jäänud merehaigeks. Kaks päewa walitsenud maru, nii et etenduste andmine wõimata olnud. Ja kui kolmandal päewal etendusega peale tahetud hakata, olnud kõit näitlejad merehaiged.

Kopenhagenist. Riigipäewal pani ministripresident

Zeile palatite järelewaatamiseks isekralise teatriseaduse plaani ette, mille järele teater kõigist tšensurlistest wahelolegamistest wabaks jääb.

Milanoft. 1776. aastast ilmatuuluse ooperiteater „La Scala“ on nüüd tabunud. Teater, mis näitekunsti alusele Metast ja Medinast oli, kus kulda ja loorberisid wõis noppida, lõpetas oma minewaaastase tegewuse 65000-rublalise defitsiidiga ja praegune hooaeg toob enesega niisama suure defitsiidi ähes. Waremalt sai teater iga aasta 150000 liirat iga-aastast abiraha linnaomawalitsuse poolt. Üheski aasta eest jaiwad demotradid linnaomawalitsuse juhtiwats jõuks ja need ei lubanud enam abiraha. Toetajateks astutiwad kohalikud aristotradid, tehaste omanikud ja kaupmehed, ning tšustatiwad teatrit hukatusest peasta ning andsiwad iga aasta 150000 liirat abiraha. Nüüd aga tükitas neid määratute summade abiraha andmine ära, teater jäi ilma abirahata. Kui linnaomawalitfogu 200000 liirat wõlgade katmiseks ei anna, peab „La Scala“ oma ufjed kinni panema.

Monte-Karloft teatab telegraf, et seal hiljuti ooperit „Don Quijote“ ette kantud, mille muusikakomponist Masine eralbi Schaljapini jaoks on sünnitatud. Rogu wiis waatust nähtas Wene kuulsus Gustaw Dore poolt ette seatud turwa rüüli kaju. Wiimases aktis sünnitendubuses oli Schaljapin suurepäralne — ta näitles seda kohta kalju naja le toetatult — seisest. Don Quijote osas on wahje melodiad ja ta peaaegu draamatikaline deklamierimine, milles artist oma wõimist suurepäraliselt wõib wälja lasta paista. Üleüldise jäädri ooperiga rahule ja Masine kutsuti isekranis peale neljandat waatust wälja.

Soomemaalt.

Ragu „Postimees“ teatab, on seal teatrioludes järgmisi muudatusi; wõtame tema oma sõnadel:

Elawat mõitewahetust ajalehewerogudel jännitab siin praegu Soome „Rahwateatri“ juhataja küsimus. Praegune juhataja herra Lindfors astub ära, nagu ta juba mõne nädala eest teatas. Mis põhjusel ta seda ajatirjanikkudele ei ütelnud, on teadmata, kuid tema põtkewatest wastustest wõis aimata, et mitmesugused silmesised õõrumised teda selleks sunnisiwad. Misjuguft laabi need õõrumised kannawad, et wõi kindlaste ütelda, kuid arwatawaste ei ole nad sellest kitarast erakondluselt wabad, mis prof. Hannes Gebhardi kujukata ütelse järele paiguti ifegi seda ei hälli, et noorsoomlaste ja wanasoomlaste lehmade piimad ühe ühispiimalalitsuse separatortest läbi jooksekiwad. Nähtawaste ei ole ka Soome Rahwateater erakondluselt kitarinnalusest wälja poole suutnud jääda. Nuteks teatrijuhitideks on mõnda ifikut üles seatud, muu seas noorsoomlaste poolt kirjanikka Gino Leinot ja Dr. Hahli, wanasoomlaste poolt täthjamat Soome näitlejat wanapoolest Jba Albergi, kellest wanasoomlaste loodawad, et ta oma ifikliku wõimiga Soome näitekunsti sellest praegusest „langemiseifjutorrast“ üles wõiks tõsta ning seda Soome ifeloomule omapäralisemaks muuta. Näjatundwakt poolt olen seletama kuulnud, et peatükimuse siin aga majanduslikes küljes seisawat. Herra Lindfors olla praegu ainukene mees, kes Soome Rahwateatri 250-tuhandelise aasta wäljamineku katmiseega oma praktikalise osawuse tõttu walmitis saawat. Arwatawaste lõpet teatritriifis sellega, et Lindfors ametisse tagasi palutakse.

Wenemaalt.

Peterburift. Fonografi- ja kinematografi-seltstfond „Patephon“ Moskwaft tellis Eesti teatri „Estonia“ opereti-lauljad Paul Pinna, Gustaw Amsfon'i ja Lully Saks'a siia, selleks, et need ifikitiwad operetiolafid, couplefid ja eestikeelseid laulusid grammofooniplatadele siise laulats. Tähendatud tegelased laulsiwad kõige pealt „Sõbusaft talupojast“ taks humoorislikft terjetti ja teisi tuttawaid wiifsiid. Peale selle ifikitud kohad „Kerjus-üliõpilaseft“, „Sõjupunujaft“ jne. Efimesjed plated ilmuvad juunituu algusel.

Suffix.

Tashkendi. Ajalehed teatasiwad kuulsama Wene näitlejanna Kommissarshewstaja haiguse üle ja nüüd idiwad nad sõnune, et ta 19. fkp. ära on surunud. Oma hingeliste omaduste poolst seijs tema nerwlistele, rahututele ja igatsewatele ifeloomudele lähedal, ta mõistis teatris oma osadesse õrnust, soojust, pehmust ja pisarateni kigitawat tunnet walada, wangistada ja kõige selle juures jäi tema ifta ifeendats, ifelolewusifikes, jaotamatats, algusifikes ja muutmatats. Pitent kirjeldus järgmises numbris.

— Rustine näidend „Chantecler“ tuleb Magolini tõlkel nagu „Teater i skusstwo“ teatab, „Peterburis Wäikeses teatris“ etendusele.

Warsjawift. Siinuses artistidellubis pandi politsei poolt läbioifimine toime, mis fogu õõ wälkas. Selgus, et klubis suureste õõnemängusid mängiti. Leiti walekaartsiid. Kontoriraamatud ja liikmete nimekirjad wiidi ära.

Lätimaalt.

Riaft. Hiljuti otsustas Riia linn juuremat krediti määrata, millest peale muu 500000 rbl. Läti teatri ehituseks wälja antakse. — Soomitaw oleks, et meie linnawalitkus siin wõi mõtleks ja wahest ka sarnast samm astuda piilats.

Kodumaalt.

Tartuft. „Wanemuise“ aruandest, mis praetsoolekul ette toodi, selgus, et kulud umbes 5180 rbl. tuludest suuremad on.

— Suur annet us haridusifikes otstarbeks. Jaanuarikuul suri Tartu klinikus 54-aastane Tõnis Rält ära ja pärandas 10000 rbl. Riidaja wallale tingimifega, et selle 1/10 kooliõpetaja palk maksetaks. Peale teiste päranduste on Bergmanni Abiraha walitsusele umbes 60000 rbl. ofats jaanud tingimifega, et selle 1/10 õppima nooreloa waejematele ifitutele Peterburi ja Tartu ifikoolides ja Riia politseihnitumides abi antaks. „Postimees“ Pärnu wäljaanne.

Tallinnaft. Ragu kindlast hallikasti meile teatatakse, komponeeriwat herra Löödig uue Eesti teatri nurgakivi panemise puhuks hünnuft, mida eeltulewa laulupidu puhul ette kantakse. Selle jaoks siisejaadetud laulule jaest on Löödig näitleja Aleksander Trilljärwe sõnad walitud.

— Eesti teatris „Estonias“ on praegu „Seitse kilplast“ (Karl Millökteri rahwaooper) hr. A. Trilljärwe tõlkes harjutisel. Efimest korda mängitakse seda kolmapäewal, 24. fkp.

— Pühapäewal, 14. fkp. mängiti 15. korda „Sõbusaft talupoja.“ Saal oli pealtwaatajaid täis. Et „Sõbusaft talupoja“ ifta veel jaalitäie rahwast koftu suudab tuua, siis õustas teatri walitsus täh. operetti veel mõned korrad ette lasta tunda. See on efimene teatritoode Eesti keeles, mis niipalju kordasid järgemööda (ainult wäikeste wahaeagadega) üle on suutnud elada.

— Siinse teatri operetiifektstonna Tartus „Wanemuises“ (20., 21. ja 22. jaan.) külastäigu puhul on suurtest kuludest hoolimata (60 tegelast fõitfiwad Tartusje) wälke summat puhast kasu järele jäänud. Ragu kuulda, ei ole „Estonia“ miite sellepärasft operetiiga Tartusje fõititud, et sealt hea siisejuleku läbi suurt kasu saada, waid et noabrilinnale huwitawat külastõti pakkuda ja et operetiifektandeb üleüldise arwustuse alla wiia. Ragu Tartu lehtede arwustustest näha, on operetiifektandeb, jeal head mõju awaldanud ning rahwas on wäga rahule jäänud.

— Eesti teatri „Estonia“ teatritomitee omandas Shakespeare tragööbia „Othello“ Heino Anto tõlkes ning mõtleb seda veel tänawusel hooajal ette tunda.

— Pühapäewal, 7. fkp. kanti „Lutheri rahwamajas“ Heino Anto algupäraline ifizze „Kui torm waifid“ ette. Tõõ täfjitat abielu sünbmüstiktuus raudse ifeloomuga mees ofte-õnades eafst raiub, kuna naine täis elu, nooruselud on, kes palawalt armastab ja sarnast wasuarmastust iftab. Riia astuwad nad abielusje. Mees jääb oma kindlate plaanide juurde (see tüüpus oli Saaremaa sõja ajast wõetud), istub nende

kallal päewad ning öbb. Ettewõtted rööwitawad aja, ei leidu mahti naist hellastada ega sooja sõnaga rahustada. Kõige sügavamalt haawab naisterahwast mehe ütskõitlus ja temateise põues küpeneb kättematamine, ta otustab jeda naisteliku tergemeehujega — ei austa ja minu kirglist märksust, siis annan ma jeda teisele, sellega täidan ma oma loomufundi ja häwitau sinu enesewäärtsuse! Naist nähtakse metjas tellegi „piimahabeme“ walitsejatejega jalutawat. Sünnib tütar, ja ema põgeneb „piimahabemega“ linna. — Tugew mees murdub, aga mitte täiäsa. Lemale jääb tütar, ja selle jüdamesele istutab ta kombeta ema wastu põlgtust, jelles peab tema hiiglatöö tehastatud ja edasi jattatud olema, jelles wainus kaswab tütar. Neg möödaneb. Rannas juhtub õnnetus. Laew jookseb kaljurikita otja ja puruneb. Winesitusesje langenud naisterahwas tuuakse tuletorni-ülema majasje. Naisterahwas tuleb märksujele ja tuletorni-ülem astub tüppa. Sina, Ewal Sina, Eduard! — Järgneb tormiline etendus, kus üts teisele jüüdistustsi laob. Nad lahtuwad wõõrasena. Waine tahab linna tagasi jõia. Jumalaga jättes seijab tütar raskest hingewõitluses tummalt, tohujerunne ija wastu ja emaarmanus on tema hinges wõitlemas. Wiimane wõidab ja tüljatabes langeb ta oma ema taenlasje! Täis meesitust meelearahetimiti waatab ija jeda pealt. Tema püsimata püüdes, suurus ja uhkus on jurnahoobi saanud. Kus jääb tema töögawit, tema tütar, tema tehastatud idee. See ei ole enam tema oma. Wiimane tunne ja usk kaowad ning raudne mees langeb jüdamerabandusejool jurnult pörandale.

Näidenis on palju sõnu, rohkeste filiofocerimist, aga wähe tegewustitku. Peab weel palju wiilima ja korraldama. Seda peaks kirjanik tegema, sest näiden on täieste jeda wäärt, temas on palju ilusaid mõtteid, algupäralisi lauseid, wõidlustsi ja tüüpust. Täi peal lajub Jbjeni wainu, jümbolitks on meri ja heal tehnikal wõib ta suurepäraliselt mõju awaldada. Dialijed oliwad waewa näinud, kuid ülesanne oli liig raske, sest näiden nõuab mängu, head mängu.

Junior.

— Hr. Otto Hermannil III sümfoonia kontserti, mis möödaläinud pühapäewal börsejaalis õige elawar otawõtmist leidis, wõib kõigiti kordaläinuts nimetada. Nagu eemijed, nii näitas ta seegi kontsert, et herra Hermann meie „muusikafõbraliste“ publikumi matitjet mitte ainult ei tunne, waid jeda ta järjekindlalt harida tahab. See paistis eestawast, milles tergem ja rassem kirjju ja huwitawa mitme-fõiduje jünnitastiwad, omadus, mis laiale publikumile määratud kontsertidil milgi tingimistel puududa ei tohi. Kuid see ei ole mitte ainus, millega hr. Hermann kui orfestrühje enesjele laialise populariteedi on wõinud. Peawäärtsus temal on ta muusikaline intelligent, see peenite ja sügaw arusaamine, millega ta julgeste juurte meistrite tööde kallale asub, ja ta wõime, oma individualset arusaamist üfikutete instrumendid gruppele ja terwele orfestrile edasi andes, mängitawat toodet helijewats eluts äratada, nii nagu jeda tüfilooja mõtelnud on.

Wiimase kontserdi eestawas oliwad Glinka („Muslan ja Lubmilla“ ouverture), Wagner („Lohengrin“ 3. waatusje eesmäng), Komzaf („Rahwalaul“ ja „Muinasjut“), Godard („Perceuse“), Sibelius („Finlandia“), Gounod („Dausti fantasia“), Lüdigi („Vembitu“) j. m. tooded, milledest mitmed juba endistel kontsertidel ette kantud on ja oma nõiduwana ilu tõttu weel järgmistelgi tõmbenumbriteks olla wõiwad. Lüdiseks oli meie kodumaa helilooja M. Lüdigi „Vembitu“, mis, meie rahwamuusikast wõrsudes ja rahwatangelast kujutada katsudes, ijeäransis Eesti publikumi poolt elawat tähelepanetur leidis. Wiisiiste kantakse nimetatud helitöö meil lähemas tulewikus kord terwe ette, siis saab mahti olema ta kunstilise wäärtuse üle pikemalt kõnelema. — Tormilist waimustust äratasiwad Komzafi lihtjad, õrnad wiistised ja Sibeliusje wõimukas, ije-loomulik „Finlandia“, mille kordamine ainult ajapuudustel ära pidi jääma. Soloettekanded Klaverifunftriku Zowanowitshi poolt andiswad kaunis juurest tehnikalisest wõimisest tuunikust, kuid ta ainult jellest.

Tahats loota, et see kontsert käesolewal talwel mitte wiimaseks ei jää.

— k.

— „Estonia“ peatoosoleku ja teatri osajühijuse peatoosoleku kirjeldused järgmises numbris.

Kirjawastused.

A. E. K. O. Ü. — *New-Yorgis*. Lehe panime käima.

J. N. Kilingis. Esimene number, nagu näete, ilmus wast nüüd, etteheiteid wõite endisele omanikule teha.

G. P. Wäike-Maarjas. Tõlge nõrk ja Eesti kirjakeele oskamine armetu puudulik, kui nõutawa jao maikisid saadate, saate oma tõlke tagasi.

J. A. F. Enges. Saatke nõutaw arw markisid, siis saate oma „Arsti abil“ tagasi.

J. S. Üle Kuivaste. Kui margid saadate, saadame numbrid.

Keegi. Asundustes. Olete oma adressi unustanud ligi panemata ja nime arusaamatalt kirjutanud, nii et wõimata on lehte käima panna.

J. J. Karksi Nial. Niipea kui raha toimetusesse jõuab, paneme lehe käima.

J. M. Üle Pärnu. Kui margid saadate, saadame proowinumbrid.

J. Ln. Tartus, Riia uul. Ei ole waja.

W. S. Estonias — *Suhumis*. Saatke 40 kop. cest markisid, siis saadame puuduwad numbrid ja lisad.

A. M. „Ambliku wõrk“ on anmugi tõlgitud ja siin juba mitu korda ette kantud.

A. T-u. Wiljandis. Kui näitemängule ülema trükiwalitsuse poolt antud etenduseluba ja saksakeelse wäljaande tõlke järelewaatamiseks saadate, siis ehk wõime läbirääkimisi pidama hakata.

Joh. S-puu. *Helsingis*. Saatke mõnda näha, ehk wõime siis otsustada.

Eesti teater „Estonias“

Laupäewal, 20. weebr. 16 korda:

„Lõbus talupoeg“

Viktor Leoni 3-waatusline operett.

Leo Falli muusika.

Hakatus punkt kell 9 õhtul.

Pühapäewal, 21. weebuaril. Teist korda:

„Salakaubawedajad“

Artur Dinteri esimese auhinnaga kroonitud komödia 4-waatuses.

Hakatus punkt kell 8 õhtul.

Kesknädalal, 24. weebuaril

„Seitse kilplast“

Carl Millöckeri kolmejärguline rahwaooper.

Näitejuht P. Pinna.

Muusikajuht A. Wirkh aus.

Hakatus kell 9 õhtul.

Kukelaul.

Fantastie „Danse Macabre“ järel.

Õõ. Legendid. Rejtööd tund!!
 Ergad paharetid üles tõusnud.
 Tantsud, mängud hõiskehüüded,
 hirmsad võrukaelanäod,
 nagu pleekin'd furnuluud
 tantsivad paberosid, muud . . .
 Kõik nii rõõmsad! Micheli on haige,
 rahvast petta aeg müüd õige!!!
 Kõik kostab: Ki! ku! Ki! ku!

Just kui taewas lõõks wälku,
 paharetid warsti kaowad,
 nagu maa alla waowad!!

Nagu koidu hiilgwail kiirtel,
 meelitawatel omadustel
 paist'wad „Krem“, „Kair“ ja „Ewa“
1/4 t. 46 f. 20 t. 6 f. 10 t. 6 f.
 jaat'wad armastajad taewa!!
 Gemal walendab „Desert“
10 t. 6 fop.
 „Peri“ tõeste palju wäärt!
10 t. 6 f.

Wõtke neid ja suitsetage,
 on nad head, siis kiitke ta!
 Zutu mõte, kauba maitse,
 palun meeles pidage!

Onu Micheli.

Paberosid. Tubakad,
 alati kõige paremad.

A. N. Schaposchnikowi tehas,

Peterburis.

Iga karjapidaja saab kahju,
 kui ta halba fiktemi või rikkisje kinnud koorelahutajaga
 töötab. Palju suurem on aga nende kahju, kes küllma wee
 jees eht hapendabes piima koortwad.

Kõige rohkem wõid saab ainult

Alva-Laval

koorelahutajaga töötades,
 mis ühtlasi ka kõige wastupidavamad on. Üle 850 esimese
 auktuna, üle 800.000 masina müüdnud.

Amerika Uus-Osborne

niidu-, lõtkuse- ja riisumismasinaid, rull-
 kettidega hobusejõulised wiljapeksumasi-
 nad, Rootsi naftamootorid, aurugarniturid
 j. n. e.

Wäge head ja idanemise-
 wõimulist ristikeinaseemet

soowitab

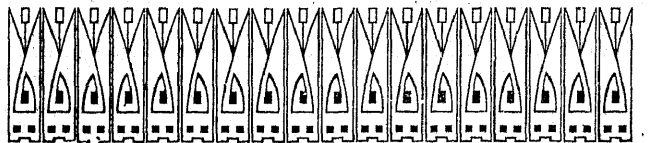
Kristjan Saar'e

põllutööriistade- ja masinatekauplus,

Tallinnas,

Suurel Noosikraansi uul. nr. 1, Seinaturu ääres nr. 5.

Soowijale saadetakse täielikud seletused iga asja kohta
 hinnata koju kätte.

Üksi

jeal on kasulik ostukoht, kus ostja
 täielikku wäljawalikut ja head
 kaupa leiab.

R. Reichmann

Tallinnas, Pikal uul. nr. 25,

soowitab oma suurest ladust iga seltsi

riide-

pesu-

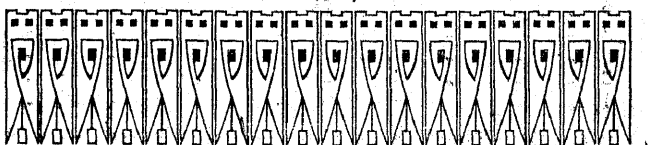
saapa- ja

pudu-

kaupa

Spordi- ja turnimiseriideid.

Hinnad odawad ja kindlad.

Rahwameelne Eesti päevaleht

„Tallinna Teataja“

hakkas 13. weebruarist korralikult ilmuma.

Ühtlasi ilmub 1. märtsist teine lühendatud väljaanne

„Tallinna Uudised“

kolm korda nädalas.

Nimetatud lehtede toimetajad on endised „Wirulase“ toimetuse liikmed.

„Tallinna Teataja“ ilmumisele annab järgmine asjalugu põhjust: Laiemates ringkondades tuntud ajakirjanikud ei suutnud „Wirulase“ praeguse omaniku ärimeheliku ja ajakirjanduse põhjusmõtetele mitte loetu- kätiva teguviisiga toetu leppida. Terwe toimetuse lahtus sel puhul tegewusest, mis ta oma elullesandeks waltinud, ja „Wiru- lase“ juhtimine anti inimeste kätte, kes seltskonnas oma lugupidamise täieste taotanud. Seltskond awalbas teenistujest lah- tunud ajakirjanikkudele elawat ja ilisooja kaastundmust, kuna mitmesugused wainustatud terwitused wimaks ilheks soowits: „Katake ise ajalehte välja andma,“ toetu kaswasiwad.

„Tallinna Teataja“ ilmub täitsa uuel alusel. Siin on ajakirjanikud, lehe toimetajad, ise lehe oisefohesed omanikud. Selle läbi on nad igasugu ärimeheliku ja erakondlise mõju alt wabastatud, nõnda et nad täitsa tamata wõiwad oma suure illesande täitmise peale jõudu tulutada.

„Tallinna Teataja“ jääb peaaesjalikult meie rahwa wabameelsete ja edasipüüdjate ringkondade healefanbjaks. Ta ilmer koguwad endised „Wirulase“ tegewamad ja ärksamad kaastööllised ja kirjasaatjad. „Tallinna Teataja“ suudab wõhete ja asjatundjate kaastöölliste toetusel igasuguse nähluje kohta, mis kodumaal ette tuleb, oma mõju awalbada ja ta jääb ainjaks suuremaks rahwameelsete organiks, mille ilmer selle ilmawaate poolehoidjad isikud endid wõ- iwad koguda. Ta tahab peaaesjalikult nende inimeste kasube kaitsta olla, kes endid isikliku tödga illewal peawad.

„Tallinna Teataja“ on omale trükitoja kaubelnud, mis tehnikaliselt meie trükikohade hulgast kõige paremal järjel seisab, ja see annab talle wõimaluse, et ilksi teine leht sõnumete wärskuse poolest temaga et juuda wõistelba.

„Tallinna Teataja“ ilmub arusaajate ja kindla ilmawaatega lugejate jaoks, ta püüab oma jõudu wõimalikult lehe siju tõstmise peale tulutada.

„Tallinna Teataja“ seab omale liputirjaks: Siin alati tuleb õiguslastes piirides wähemat suurema, tehmemat jõu- tama wastu kaitsta.

„Tallinna Teataja“ tahab rahwa laiemate khtide isetegewust äratada ning selleks taasa mõjuda, et rahwas ise ilma kunstliku illesõhutuseta iseseiswalt ja ilma eestkõstjateta oma elujärge hakkab korraldama. „Tal- linna Teataja“ põhjusmõte on: **Kõik rahwa jaoks ja kõik rahwa läbi.**

„Tallinna Teataja“ tellimisehind on:

12 ku peale postiga 6 rbl. — kop.	postita 5 rbl. — kop.
11 " " " 5 " 60 " " 4 " 65 "	
10 " " " 5 " 15 " " 4 " 30 "	
9 " " " 4 " 70 " " 3 " 90 "	
8 " " " 4 " 20 " " 3 " 50 "	
7 " " " 3 " 70 " " 3 " 10 "	
6 " " " 3 " 10 " " 2 " 70 "	
5 " " " 2 " 75 " " 2 " 30 "	
4 " " " 2 " 25 " " 1 " 85 "	
3 " " " 1 " 65 " " 1 " 40 "	
2 " " " 1 " 20 " " 1 " — "	
1 " " " — " 60 " " — " 50 "	

Wäljamaale igapäew saates 11 rubla.

„Tallinna Uudiste“ tellimisehind on:

12 ku peale postiga 3 rbl. 50 kop.	postita 3 rbl. — kop.
11 " " " 3 " 30 " " 2 " 80 "	
10 " " " 3 " — " " 2 " 65 "	
9 " " " 2 " 70 " " 2 " 45 "	
8 " " " 2 " 40 " " 2 " 25 "	
7 " " " 2 " 10 " " 1 " 85 "	
6 " " " 1 " 80 " " 1 " 65 "	
5 " " " 1 " 60 " " 1 " 35 "	
4 " " " 1 " 30 " " 1 " 10 "	
3 " " " 1 " — " " — " 85 "	
2 " " " — " 80 " " — " 55 "	
1 " " " — " 40 " " — " 30 "	

Tellimise aadress: Ревель, „Tallinna Teataja“.

Zartu magasin,

Walli uul. nr. 2,

Bodega Espanola kõrwal.

Soowitab suures wäljawalikus valmistetud
naisterahwa

ülilõunakesid, nendrukuid
ja pluuseseid, pesu ning lasteriideid
ilksobawatel hindadel.

I. C. Steinfels'i

kunsttöödekauplus ja pildiraamide-magasin

on nüüd Kinga uul. nr. 1.

Soowitab uuel wäljawalikul õliwärviv, aquarell maal-
tunditöösid ja graveereseid, niisamuti ka odavaid õliwärv-
wibega trükituid piltiseid — raamidega ja ilma.

Albumid ja postkaartiseid.

„Tere tua wa' nuabri Jürka! No, kust na nief
iad suapad kätte oled suanud?“

„Jah suapad on iad, nendega kii ifla wähemast
oma wiis uastat ää. — Ega kujagilt mujalt nii iad
truaamj ei sua, kui ifla

Tallinnast

Bernsteini

juurest, wuata sialt

Suurelt Karja uul. nr. 20.

Sialt suad kamassipialseid, wiesuapa stare-
sid, wuorsuid kroon- eht schowronahast ja
suapariiet.“ Wä aga adressi unusta

Suurel Karja uul. nr. 20

Bernstein.

I Hambaklinik.

Miru uul. nr. 7, Nikolai majas.

Wastuwõtmine logu päewa otja.

Kunfliste hammaste laboratorium.

Hinnad kindlad.

Rõõtsjugu kunstilistud püawapildid, kui ka

piltide suurendamised

saawad üksnes minu juures odawalt ja hästi valmistatud

kunstnikkudele ja näitlejatele teatud %.

Püawapiltuit Alex. Jurich.

Kõige suurem wäljawaht eestikeelsetest näite-
mängudest on

H. Leoke'sel Wiljandis!!!

H. Leoke kirjastusel on üle 70 isejugust näitemängu-
raamatut trükiti ilmunud ja ühes ülema trükiwalitsuse lubaga
mängimiseks saada. Peale selle on minult weel kõikide teiste
kirjastajate kumul ilmunud näitemänguraamatud kõige peale
ilmumiseks saada. — Seltsidele, kooliõpetajatele ja näitemän-
gude ning pidude toimepanijatele saadetakse kõige täielikum
eestikeelsete näitemängude (lastele ja täiealistele) ja uemate
paremašfuliste raamatute nimetiri (72 leh.) hinnata kätte.

Tähelepanemiseks: Igale H. Leoke kirjastusel ilmu-
nud näitemängule antakse ühes etendamiseluuba maksuga
mängimiseks tarwilik arw trükitud raamatuid hinnata kaasa.

Garwilikud käsiraamatud näitlejatel:

Kudes wõib näitemängijaks saada. Hind 10 kop.

Juhatus näitlejatele ja näitemängude toimepanijatele.
Hind 25 kop.

Markide wastu saadetakse nimetatud raamatud soowija-
tele ilma postikuluta kätte.

Tellim. adr.: Феллинь, H. Leoke, raamatukauplus.

Soowitab

oma töötoast harmonikaib (lõõtsapilliseid), balalaikaib,
wiitliti, gitareseid ja tšimleib.

Parandan uurisib ja muusikariistu ruttu ja odawate hin-
dadega.

Suurel Koosikrantsi uulitsal nr. 23.

J. Rosenberg.

K. I. Luup,

Tallinnas,

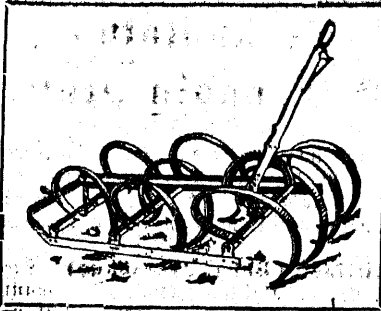
Suurel Karja uulitsal nr. 7-9.

Linase ja

puuwillariide ladu.

Alati rikkalik tagawara.

Hinnad wõimalikult parajad.

W. Schneider

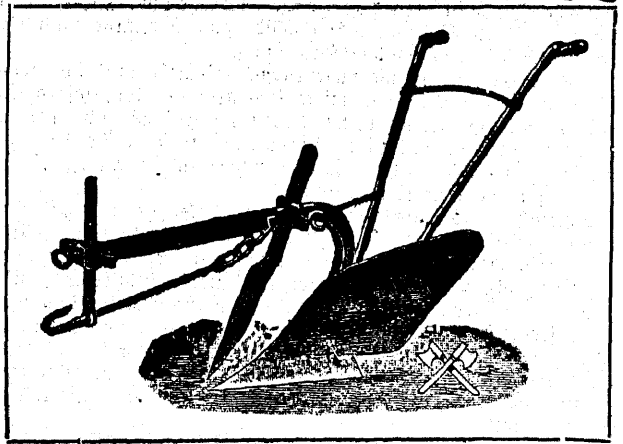
Põllutööriistade

ja masinate ning ehituselarbeasjade ladu ja kontor Tallinnas,
Uue turu promenadi ääres nr. 19.

Soovitat oma ladust:

Rünni- ja	wõimafinaid,
seemendan:isejahku,	wõipressijid,
wedruäkkeid Amerika ja	wõijaberit,
Rootsi wabrikuteft,	wõisoola,
põllu- ja heinamaaäkkeid,	härjapeaseemet,
külwimafinaid,	timutiseemet
koorelahutajaid „Rex“,	jne.

Tellimised saavad ruttu ja korralikult täidetud.
Hinnakirjad hinnata iga küsimise peale.

Wene kaubamee-

ja

finnitamiseselts.

(asutatud 1844. aastal.)

Põhjustkapital 4.250.000 rubla.

Igasugune liikuma ja liikumata waranduse finnitamine tule wastu niihästi linnas kui ka maal. Kaubasaadetuste finnitamine. Selts finnitab igasuguseid kauba- kui ka erasaadetusi kadumise ja muude õnnetuste wastu kõikidel raudteedel, sisemiste weeteedel ja merele peal, kõikide Wene- ta wäljamaa sadamate wahel. Kaubawedu: Selts wõtab enda peale igasuguste kaupade ja erasaadetuste wadamist ja koju kätteletoimetamist niihästi Wene- kui ka wäljamaal ja wastutab selle eest, et weetawad asjad kaduma ei läheks. Seltsi läbi saatmine on kõige kasulikun ja lihtsam. Weohinnad üliodavad. Seltsil on oma jaostond, kes wäljamaa kaupadid igas sadamas ja piiri tolliasutustes tollist wabastab.

Selts wõtab kaupadid enda hoiu alla ja annab laenu kaupade wastu, mis hoidmiseks müümiseks wõi edasisaatmiseks seltsi kätte on antud.

Seltsil on oma suur laewastik. Seltsil on Wene- ja wäljamaal üle 300 kontori ja ja 2000 korrespondendi kõikides maailma suuremates linnades.

Täielikumaid teateid annab igal ajal seltsi pea-agent Tallinnas.

Telefon nr. 324.

Arthur Bachel.

Uuel aul. nr. 16, Pt. Kaunti-gilde majas.

„Rahva Päewaleht“ Tellimise kuulutus 1910. aasta peale.

Meie rahwas on hariduslises edenemise teel juba nii laugele jõudnud, et teda haritud rahwaste hulla wõib lugeda. Ilhes hariduslike järje tõusmisega suurenewad ka inimese nõuded elu kohta. Haritud inimene tunneb enese niisugustes oludes õnnetu olewat, kus harimata eht wähele haritudjega inimene elab.

Üks meie rahwa igapäewastest elinõuetest, ilma milleta ta enam läbi ei saa, on igapäew ilmumata ajaleht. — Endisel ajal omanikud meist haritud sel ostarbel, et wõimalik oleks rahwa kulus lahendada elada ja wõitluste koguda. Sellepärast eraldasid endid selle aja haritud rahwast ära. Wiimane aeg on meile aga hulga niisuguseid haritud kaasa toonud, kes oma laiemad teadmised selleks tahawad tarwitada, et rahwa silmaringi laien d a d a ja tema puuduste ja wiletsuste kõrwal a a t m i s e t a k a a j a wõidelda. Seda eesmärki wõib kõige paremine rahwameelse ajalehe abil tähta saada.

Rahwa all mõistame meie rahwa laiemad hulkasid, tema iselaadi, keele kommete ja riiete isekärbuse alalhoidjaid. Ja ainult niisugune leht, kes nende hulkade taustsõid kaitseb, nende õiguste eest wõitleb, on tõsine rahwaleht. Terwe rahwa kasude kaitseja ei saa meie ajal enam üksi leht olla.

„Rahva Päewalehe“ siht on waesemate rahwakihtide, nagu wäitepõllupidajate, wäitefobanikkude ja tööliste poliitikaliste ja majanduslike kasude ja õiguste eest wõidelda.

„Rahva Päewaleht“ toob selgitawaid juhtkirjaid, pite- maid arutusi päewaküsimuste üle, mitmetesugugi kirjanduslikke igast teaduseharust, juttusid, sõnumeid terwe maailma sündmuste üle, päewakajast jne.; peale selle on lehes veel isekärbuse osakond, kus lugejate poolt saadetakse küsimused asjatundjate, nagu advokatide, arstide ja teiste eriteadlaste wastustega ruumi leiawad.

„Rahva Päewalehte“ annab kirjastuse-sõltus wälja. Nihisusel on oma trükituba, mis wõimalikult teeb lehte tehnikalistest küsimustest ajalehes hoida ja igapäew aegsaste wälja jaata.

Juttude wäljavaliku peale tahab „Rahva Päewaleht“ isekärbuse juurt rõhku panna. Ta patub oma lugejatele niisuguseid kirjanduslikke toobid, kus meie aja kultuurarahwaste waimilised ja majanduslikud huumid, nende head ja wabad endid wastu peegeldata. Suurt hoolt on selle eest tantud, et kõikidel amaldatawatel töödel kõrges kunstiline wäärnus oleks.

Uue aasta algusest jaadik ilmub Daani kirjaniku Henrik Pontoppidan'i suur kultuuraroman „Tõotatud maa“.

Kirjanik kujutab selles romanis Daani rahwa majanduslik ja waimilisi wõitlusi wiimase paarikümne aasta jooksul, isekärbuse rahwailikoosliikumist. Siin näeme meie pastoriid, kooliõpetajaid, rahwamehi, sotsialdemokraatideid — kõik kirjandus, mis meile juba enam wähegi tuttawad on. Wähest näeme meid „Tõotatud maa“ meie oma ligema tulewiku peeglipilti, sest ka meie seltskonnas on juba nende kulturalistide wõitluste ja woolude idusid märgata, mida Pontoppidan oma romanis kujutab. Pontoppidan stiil (kirjutusewiis) on selge ja kindel, kuid siiski täis wõitwat soojust. Ta on rahulikult rütmisest tantud, mis mere laenetamisest pärsit tormi meelde tuletab.

Enamilmuud tulewa aasta esimesel pooltel: Gabriele Reuter: „Pisarate loda“. See roman on kuulsal naiskirjaniku ja naiskõnnu eestwõitleja tödest kõige sügawam, kõige julgem, kõige waban. See on wõitluseroman. Gabriele Reuter wõitleb siin seltskondlike korra wastu, mis ilma aheluteta emadest armutat ära tõtab. „Pisarate loda“ on pool- lisi jaadik kolluwajunud huumor: ilhes tanges maastikas, ilhes targa naise „panison“, kus mahajäetud ja ehitatud tütarlapied oma rasket tundi oodata tohtwad. Dieit on see roman raste sildidistus nende sotsialdemokraatide emade wastu; kes ise esimese kiwi oma „langenud“ se peale wistawad. „Urges sildidistage, waib tüdhe kaaja ja aidake!“ hõlatab Gabriele Reuteri romani langelane.

Pierre Loti: „Nõiduse kütles“. Roman Türgi nais- majast. See on üks ilhes kütles Loti selles romanis lugeja silma ette toob: moodne Türgi haaremietu. Saaram on Türgi naisemaja, mille elanikud floostelidustega

elawad, kuulsal ainult kaetud nägubega kütia wõitwad ja ühegi meesterahwaga rääkida ei tohi, kes mitte nende isa, mees eht wend ei ole. Wähest ei ole enam päew kangel, kus Türgi naiserahwad endid hommitumaalise nõiduse küttest wabas- tada saawad.

Eise Jerusalemi: „Sittas“ (Wälja Starabäus). See roman ilmub reebbruarikuul möödakäinud aastal. Etamaani on temast juba wäikesteisiklammend trükit ära müskud. Pühend- busena on kirjanik järgmisel read raamatu etteotsa pannud: „Teile, tantuwatele tüdrukutele, — naerwatele mõrjatele, — mängiwatele emadele, — teile on see raamat! Oma olemise kõrgustelt kuulatage alla sügawustesse. Oma elu walgusest wahtige alla pimedusesse. Tundke — kus teie kaua hulla olete mõistnud Mõelge — kus teie kiig kaua mööda olete läinud. Ja teie taastundmus terwitagu neid waltselt — neid teie õnne õhwruid!“

Peale nende romanide toob „Rahva Päewaleht“ veel hulga lähemaid ja pitemaid juttusid tähtsamate kirjanikkude julest. Esitatud saawad: Ed. v. Keyserling, Johannes W. Jensen, Arthur Schnitzler, Hermann Hesse, Georg Hirschfeld, Peter Altenberg, Schalom Asch, Hermann Bahr, Arthur Gollitscher, Gustaw Wied, Peter Rosegger, Knut Hamsun, Gustaf af Geierstam j. t.

Kaasandmetena

tahab „Rahva Päewaleht“ oma lugejatele rahwalikul ja iga- ühele arusaadawal keelel kirjutatud teaduslikka raamatuid pak- kida, milledest Geestis teatawaste õige suur pöud on. Igast teadusewallas wälis ta heade tööde hulgast kõige paremad wälja. Tema juhtimise on: teadus ei ole mitte iseenele pärsit olemas; waib teada peab rahwa laiematele hulkadele kättesaad- waks tehtama. „Rahva Päewalehe“ tellijad saawad 1910. a. kaks teaduslikku raamatu hinnata kaasa.

Aasta esimesel pooltel ilmub Dr. med. et phil. Georg Buschani „Inimese looduselugu“ („Antropologia“). Um- bes 260 lehekülge paks, suures taustas, 80 pilbiga. Ugu- teeleks ilmub see raamat alles möödakäinud kewadel. Ta on selles teaduseharus ainute õperaamat, mida rahwalikkude wõib nimetada. Antropologia on wõrdlemisel uus teadus, sellest see tulebki, et teada nii wähe tuntakse. Kuid tema tähtsus kas- wab iga päewaga. Inimese kehakäite ja waimlike omaduste uurimine on igale meie aja seltskonnaliikmele tingimata tar- wilik. — Georg Buschan, kes klemalnimetatud raamatu tõlku on seadnud, on kuulsal Johannes Rantle õpilane. Tema on 25 aastat oja kõikide rahwaste antropoloogiat uurinud. Peale selle on ta kaua aega „Archiv für Anthropologie“ kaas- tööltine ja 14 aastat „Zentralblatt für Anthropologie“ toime- taja olnud, mil puhul kõik sellekohane kirjandus tema käest läbi läis.

Teise raamatu kohta, mille wäärnus ja suurus mitte wä- hem ei saa olema, ilmub kuulutus ebaspidi.

Peale nimetatud kaasanide saawad lugesad 1910. aasta seinakalendri hinnata kaasa.

„Rahva Päewalehe“ kaastöölisteks

on suur hulk meie tähtsamaid rahwameelsid õiguse-, arsti- ja põlluteadlasi, kirjanikke, kooliõpetajaid, wallakirjutajaid jne. Peale selle leiab leht sooja toetust kohaliku üliõpiskohal- luse Geestii soost üliõpiskohal- luse.

Tellimise hind:

kuul	peale	postiga	5 rbl.	—	top.	postita	4 rbl.	—	top.
1	1	2	60	2	10	1	35	1	40
1	1	2	60	2	10	1	35	1	40

Tellimisi wõtawad kõik ajalehtede tellimiste wastuwõtmise kohad wastu.

Abreß: „Rahva Päewaleht“, Tartus. Wene keeles: г. Юрьевъ, Лифляндск. губ., конт. газ. „Равна Пявалехтъ“. Broowinumbriid ja ikielik tellimisekuulutus saadetakse igale soowijale hinnata koju kätte. Kuusikuga „Rahva Päewalehe“ toimetud ja talitud.

Rohu- ja wärwikauplus

Tallinnas, Suurel Tartu maant. nr. 27,

on kaubatarwitajatele

kõige parem ja kasulik
ostukoht.

Kaupmeestele kõrged

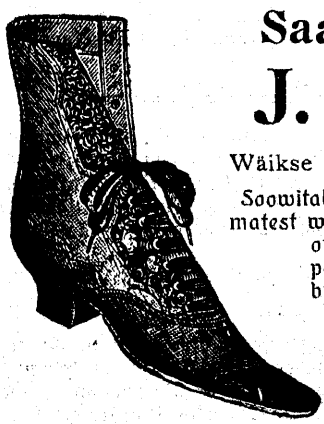
protsendid.

Aupaklikult

A. Blauberg.

Hülsid „Georgi“

ainult esimeses headuses igalpool müügil.

Saapakauplus J. Kask,

Wäikse Karja ja Sauna uul. nurgal.

Soowitab suures wäljawalikus parematest wabrikutest uueste saadud ja oma töötoas walmistatud saapaid ja kingasid. St. Peterburi gummi kalosssid, head saapamääret, saapapaelasid, maniskaid, kraelid, kaelasidemeid, traksisid, sokkisid, sukkasid, wiltfaapaid ja toakingasid jne.

Hinnad kõige odawamad. Kauba keaduse eest täielik wastutus.

Suures wäljawalikus

lõuendit meesterahwa kraed, maniskid ja manshetid, flippud, traksid, kingad ja jokitid, soowitab mõislikku hinnaga.

Robert Gams,
Wien uulitsal nr. 13.

Rohu- ja wärwikauplus K. Sosaar

Tallinnas, Ringkonnä kohtu wastas, Kõnetaat nr. 462.

Meesterahwailfouna- riideid,

oma ja wäljamaa wabrikutest.

J. P. Winogradowi kaubamaja
Wtru uul. nr. 5. Telef. nr. 208.

Rõigesuurem pildiraamide- ja raamiliistude-
ladu, rikkalik rahataskude ja käekottide
wäljawalik. Suurel arwul soowitan postkaarti-
sid. Oma raamatukõitmise- ja pildiraami-
misetöötuba.

Niguliste uul. nr. 18.
M. ja H. Kristin.

G. Rosenberg'i raamatu- kauplus

TALLINNAS, Wäikesel Tartu maant. nr. 1.

soowitab paremat Eesti kirjandust, päwapildi-
postkaardi- ja mälestusesalmidealbumisid, kir-
jutusmaterjali, koollitarwitusi ja kõiksugu muud
päberikaupa. ■ Suur õliwäripiltide ja post-
kaartide wäljawalik. ■ Hinnad wõimalikult
odamad.

Eestimaa kooliõpetajate wastastikku abiandmise seltsi õpeabinõude- ja

raamatuteladus

Tallinnas, Nunne uulitsal nr. 3,
on saada kõiksugu

õpeabinõusid:

- Stobused 3 rbl., 5 rbl., 6 rbl. ja 11 rbl. 50 kop. tütt.
- Seinakaardid ja pildid näatliku õppimise jaoks.
- Hiitkalised õpeabinõud.
- Ratseabinõud keemia algusõpetuseks.
- Raamõõtmiseriitad jne., jne.

Koolliraamatud ja muud koollitarbeasjad.

- Seftid 2 r. 30 f. — 2. 80 f. jada.
- Pliinatsid 12—36 kop. tosin.
- Sulewarred 15—36 f. tosin.
- Suled 40—80 kop. karp jne., jne.

Ratselei- tarwitused.

Mitmet sorti päberit, kirja-
simbrituid, kirjalatti, mitme-
suguseid blankettisid, arweaa-
matuid, postpäberit jne., jne.

Koolimõõblid.

- Koollipingid kahe inimese jaoks, hind 6 rublast peale.
- Koollitahwid 4 rublast peale.
- Puldid 12 rublast peale jne. jne.

5. aastakäik.

„Päevaleht“

Rahvalik-wabameelne poliitika-, majanduse- ja kirjandusajaleht.

Ilmub igal äripäeval.

„Päevaleht“ ilmub teist aastat Tallinna Eesti Kirjastuse-ühisuse väljaandel ja praegusel toimetusel ning on esimese aasta jookkul rohket usaldust ja lugupidamist võitnud, nagu jeda järjeste kaswaw lugejate hull tunnistab. Eesti „Päevaleht“ ei taha mitte ainult mahakiskuwalt mõjuda, waid ühtlasi ka älesehitawat, loowat ja korraldawat tööd teha, fihitudlalt Eesti rahwa poliitikaliste õiguste laiendamise, majanduslise seisukorra parandamise, hariduslise järje tõstmise ja rahvuslise iseloomise arenemise eest wõideldes. Oskoheselt ja julgelt kõigis põhjusmõtelistes küsimustes wälja astudes tarwitab „Päevaleht“ siiski alati ainult wiisakat, haritud inimeste kohast kõnewiisi ning hoiab ennast kindlasti tühiste tülide ja wäiklaste iplikaste waeluste eest, millega ta kõigi mõistlikkude lugejate juures täielisi rahulolemissi on leidnud.

„Päevalehe“ toimetuses töötawad: wastutaw toimetaja G. C. Luiga, cand. N. Sants, cand. J. Siitka, J. W. Westi, P. Grünfeldt, A. Schneider, J. Wain, J. Weidenfrach, A. Wolmer, A. Jiskar j. t. Alalisteks kaastööliskteks on hull laiemalt tuntud kirjanikka ja seltskonnategelasi; oma kirjasaatjad kõigis kolumaa linnades ja kshelton- bades kui ka wäljamaal.

„Päevaleht“ toob kõigi päewaküsimuste kohta käiwaid juhtkirjasisid ja põhjusedelika seletusi, wärsteid ja täielikta teateid kõigesti oma ja wäljamaa awalikust elust, teaduslikta kirjatöösisid, arwustusi, wäljamaa reiskirjasisid toimetuse liikmete ja oma kaastööliskte poolt, juttusid, jeda ja teist jne., teateid põllusaaduste, tauba ja wäärpaberite hindade üle j. m.

Et teadust kõigile kätte saadawaks teha, annab „Päevaleht“ oma tellijatele 1910. aasta jookkul terwe rahwalik-teadusliku raamatukogu ilma hinnata kaasa. Raamatukogu ilmub wiiskude wiisi, nagu omal ajal J. Siitka, S. Bornhöhe ja E. Wilbe kirjatöösis, igal nädalal üks wihk, mis kokku 10 järqmisi raamatut fännitawad.

1. Ühistegevus Cand. N. Sants.
2. Meie kodu Mõnua wäitewikta tabuse iseseade üle. Kokku seadnud prona E. Saral, kunstnik E. Poland ja Th. Nõikoo.
3. Biologia Stud. rer. nat. J. Piper.
4. Turbasood Stud. Chem. P. Siitel.
5. Inimese keha ehitus ja tegevus Dr. med. S. Saaksi järelle Dr. A. Meier.
6. Maailma rahwod Dr. Kurt Lambertii järelle J. W. Westi.
7. Rahwamajanduse teadus Prof. Westewgarbii järelle Th. Wirgo.
8. Riik ja õigus Prof. Scher jheneuiktsi järelle cand. Sui Elest.

9. Rahukohtute poolt pealepandawate nuhtluste seadus

10. Tähtede ilm

Suurem osa nendest on rahwa- ja wadaillikoolides peetud etelugemised ja ei nõus lugejalt rohkem etewalmistust, kui jeda, mis harilik rahwatool annab, j. o. mõistusega lugemist, nõnda et nad iga shle arusaadawad on, kus juures nimetatata ei wõi jätta, et rohked pilbid ja joonistused seletusi näitlikumaks ja arusaadawamaks teewad. Kõik raamatud on nõnda kokku seatud, et nad kätistawast ainekst täielikult kilewaate ja selge, umarguse piibi annawad ning nõnda tõsisets eneseharimise abinõuks on.

Täielikumad teated raamatute siisu üle saadetakse ühtlasi proowinumbritega footwijatele maksuta.

Jutulisa Isearanis rohke ja siurikas on „Pwl.“ jutuwosa, mis iga numbril kaasas eraliskana ilmub, nii et jeda raamatust wõib hõita. Siin ilmuwatest töõdest nimetame: „Himalaja takka“ Sven Hedini uuen reiskirjelõus; „Tasumine“ Wl. Semenowi kirjelõused Wena-Jaapani sõjast; „Wõõraste legioonis“ Erwin Kofeini kirj. Marokkosi juures toimetis niijama nagu seininigi jeda tähele saab panema, et nad huwitawad ja põnewad lugeba, aga selle juures puhtafisulised ja kirjanduslise wäärutusega oleksiwad.

„Perekonnaleht“ mis lugejatele õigusega armsaks on saanud, ilmub igal nädalal pilbidega ilustatult ja parema pa- beri peal ning toob lähemaid uudisjuttusid, õperlikta kirjatöösisid, nalja, pektepiktsid, mõistatusi, hinna-ülesandeid jne.

Sel kõmbel pakub „Pwl.“ oma lugejatele palju rohkem, kui ükski teine Eesti leht sellesama hinna eest ligikaudugi wõib pakkuda, seft et see ainult nii suure lugejate hulga juures wõimalik on, nagu neid „Pwl.“ ümber aastate jookkul on kogunud.

„Kodu“ Peale selle oleme „Pwl.“ lugejatele wõimalikust teinud piksesse juurdemaksu eest terwet ajatirja omandada, mis „Kodu“ nime all kaks torba tuus raamatu kujul peenikesse paberi peal ilufas trütkis ja pilbidega ilmub ning ilukirjanduslik ja teaduslik töõsis toob. „Kodu“ on Eesti Kirjastuse-ühisuse kulul ilmuwa perekondlise ajakirja „Eesti Kodu“ teine wäljaanne, ainult õhema paberi peale trütkitud, ja maksab „Pwl.“ tellijatele aastaks 1 rubla, pooles aastaks 50 kop., weerand aastaks 25 kop.

- „Päewalehe“ tellijad saawad 1910. aastal:
- 1) 52 wihku rahwalik-teaduslikku raamatukogu „Haridus ja teadus“.
 - 2) 52 numbrit pilbidega ilustatub „Perekonnaleht“.
 - 3) Jutulisa.
 - 4) 2 kalendrit: seinatalender ja adrestalender.

„Päewalehe“ tellimise hind 1910. a. on:

Postiga:		Postita:		Tellimise adress:	
ühes „Koduga“ „Pwl.“ ühinda		ühes „Koduga“ „Pwl.“ ühinda		Tallinna, „Päewalehe“ toimetusele.	
				Wene keeles:	
1 aasta	7 r. - 1. 6 r. - 1.	1 aasta	6 r. - 1. 5 r. - 1.	г. Ревель, въ контору газ. „Пявалехтъ“.	
6 kuud	3 " 70 " 3 " 20 "	6 kuud	3 " 20 " 2 " 70 "	Tellimiste ja kuulutuste wastuwõtmine lehe kantoris	
3 kuud	1 " 95 " 1 " 70 "	3 kuud	1 " 85 " 1 " 40 "	Tallinnas, Suurel turul,	
Wäljamaale aastaks: „Koduga“ 12.50 kop. „Pwl.“ ühinda 11 sh.				raefoja ees.	
6 kuu peale: „Koduga“ 6.35 " „Pwl.“ ühinda 5.80 r.					

Politikaline, majandusline ja kirjandusline ajaleht

„Wiljandi Teataja“

ilmub wanutatud adwof. **K. Baars'i** wastutusel ja Wiljandi ajalehe kirjastuseühisuse wäljaandel 2 korda nädalas.

„Wiljandi Teataja“ siht on tõsine rahwameelne.

„Wiljandi Teataja“ toob wäljaoalitud juhtkirja päewaforral olevate sündmuste üle, teaduslikki kirjatöösid, juttusid, tähtsamate sündmuste sõnumeid jne.

Suttudena ilmuvad „Wilj. Teatajas“ 1910. a. Alara Wiebigi „S ga päewane Leib“, siis sellefama

kirjaniku poolt „Maiste küla“, Max Preheri „Mäejutus“ j. t. Peale selle saab weel palju teisi juttusid paremate kirjanikkude julest ilmuma. Iseäralist rõhku pandakse Eesti algupäraliste ilukirjandusliste toodete peale.

Sinnata kaasanneteks saavad kõik „Wiljandi Teataja“ 1910. a. lugejad iga kuu lõpul ilmuma

Teadusliku ja naljasisuga kuukirja

(16 lhf. suures kaustas) ja ilustatud seinakalendri.

„Wiljandi Teataja“ toimetuses töötavad alaliselt peale peatoimetaja adwofat **K. Baars'i**: **H. Hansing, J. Wahtra, A. Carto ja J. Kiwifild**. Peale selle on kaastööd tähtsamatest Eesti kirjanikkudest, teadusmeestest ja seltskonnategelastest palutud. Senini on kaastööd lubanud hrud wan. adw. **J. Jaakson**, instruktor **A. Johannson**, põlluteadlane **A. Leik, M. Martna**, Dr. agr. **J. Raamot**, Dr. **V. Reier**, adw. **Lui Olesk** ja kirjanik **G. Wilde**. Kohalikkudest seltskonnategelastest ja kirjanikkudest on senini kaastööd lubanud **H. Ulves, R. Hansen, A. Loorits, H. Niggol, Ed. Schönberg, Willi Audi**. Täielik kaastööliste nimekiri ilmub edaspidi.

Tellimise hind: Postiga: 12 kuus 3 rbl. 50 k. 6 kuus 1 rbl. 80 k. Postita: 12 kuus 2 rbl. 80 k. 6 kuus 1 rbl. 45 k.
3 " " 90 " 1 " " 30 " 3 " " 75 " 1 " " 25 "

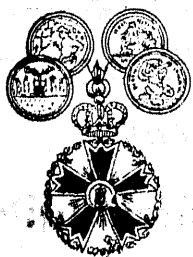
Tellimisi ja kuulutusi wõtawad kõik raamatukauplused, kooliõpetajad, wallakirjutajad ja kõik seltskonnategelased wastu. Kes aga soowib, et leht rutem käima hakkaks, sellele soowitame lehte-peatalitusest tellida.

Reotvoinumbriid saadetakse soowijatele hinnata.

Toimetis ja tallitus on M. Tõllasepp'a majas teisel korral, karstusefeliisi „Wabaduse“ ruumide kõrwal.

Tellimise adr.: Въ ред. раз. „Wiljandi Teataja“, rop. Феллиингъ, Инфр. руд.

Mustusega „Wiljandi Teataja“ toimetis ja tallitus.

Francken'i

eht

sulataw Hollandi

Kakao.

Nerwifid kinnitaw ja kosutaw!

Francken'i piimashokoladid

toorelt filia. Kõige kõrgem toimus.

Kakaowabrikud

„Mexiko“, Koog ad. Jaan, Hollandis.

Pealadu Wenemaa jaoks:

Pachel ja Ko., Tallinnas.

Zähtjas

lastemadele!

Lapsi ja haigussest toibujaid toidate teie kõige paremine ja kindla tagajärjega — kõige tähtsama toiduollusega **Cape jahuga**

„Roggen“

Haigis aptekides ja rohkanklustes saada.

Fegane kohtunik.

— Raebtusealune, kas teie naisemees õieti?

Ei, ole, austatud kohtuherra, olen poisimees.

Kas armu juba?

Salb õunetus.

Majaperemees tuleb õhtul hilja waarudes koju. Kui ta tüki aega wõtmeauku on ostinud, kirub ta:

„Kurat mõtku! Eit on nüüd kiusupärast lutsaugu ka tuppä müüud.“

• Nutate ostmisega! •

Berlini magasinis,

S. Karja uul. nr. 15,

naiste- ja meeste-
rahwaste

sügis- ja talveriiete väljamüük

igasuguste parajate hindadega.

Hulga järelejäänud sügis- ja talveriiete ning ruumi puuduse pärast oma uueste valmistatud juu-
veriiete tarvis olen, oma äri saastaste lestuise järel,
otsustanud kõik naiste- ja meesterahwaste sügis- ja
talwepa.itud, niijama ka plüsch ja riidejakiid, wii-
mase moe järele, paljud sisseostuhinnaga, ära müüa,
jellepärast soowitan igatihele, rikkale wõi waefele,
seba juhtumist kasulikul tarwitada, sest igalüks wõid
hulga raha kokku hoida.

Iga austatud ostjat palun uskuda, et minu välja-
müügi ainus tõelik siht on oma ladu uuenbada.

Kõige austujega

J. Taub,

Bihlaka raamatukaupluse
wastaš.

Berlini magasin,

Suurel Karja uul. nr. 15.

riigihulki ja aretga peale lühikõla.

Suur väljawalik!

Lampilid ja nende jagusid,
portselan- ja kiwinõusid, taldrikuid,
tassisid, thee-, õlle- ja napsiklaasisid
jne., jne.

Th. Kaarmann,

Wana turu kaelas, Kinijewi majas, ja Jaani uul.,
ringkonnakohtu kõrwal.

Ostan ja müün kõitjugu pruugitud maja-
Araami ja mööblid ja
kõitjugu teisi asju ja kraami, kõige wähemast kuni kõige
kallimani. Kellel midagi müüa on, palun teatada.
Wäitfel Tartu maant. nr. 6, pruugitud asjade poes.

J. Sommer.

Jakob Lilw'i kirjatööd

Il anne,

Laulud ja
lugulaulud

on ilmunud.

Raamat on selles kaustas ja niisuguse paberiga,
nagu esimene anne, 300 lhk. Hind lihtkõites 150 k.
ilukõites 2 rubla.

Pealadu G. Pihlaka juures, Tallinnas.

Seltskonnas räägiti kord elukuffeliseft kunstnikust, et see
olla joonistamise nurka heitnud ning arstiteadust haka-
nud õppima, ning imestati seda wäga.

„Mis seal siis imestada,“ tähendas keegi koosoli-
jateft. Arstiteaduses on ta niijama nõrk nagu maali-
kunstiski, see on aga parem, et nälud tema äpardused
handa paigutatakse, kuna need ennem wäljanäitusele saadeti.

Victor Auster

Tallinnas,
Kloostri uul. nr. 18.

Soowitab:

Saku õllelaagrist:

Pilseneri
Müncheneri
Kabinett } **õlut**

ja keedetud mõdu.

Riia Waldschlösscheni õllelaagrist:

Märtseni
Pilseneri
Müncheneri
Kabinett } **õlut**

Simonadi- ja seltersi wabrikust:

Kuulsad ilmonadid, mineralweed,
fruktkwassid.

• • • • • | Telefonid NNN 101 ja 175. | • • • • •

Odaw väljamüük.

Laua-, thee-, ja kohwiserwisid

Lambid

Coolid

Wnafid

Albumid

Kõekotid

Kahakotid

Wihmawarijud

Grammofonid

Jalutuskepid

Preglid

Woodid

Madratsid

Padjasuled

Thee- ja kohwi-
masinad

Grammofoni noodid, Gitarred, Harmorikad.

Igasugused kiviajad ja mitmed poole
hiinaga. Soowitab suurest väljawalikus

S. A. Wershbiški,

Wiru uul. nr. 14.

Ajakirja „Noor-Eesti“

tellimise 1910. a. peale on alganud.

Esimese numbril ilmus detsembrikuus mineval aastal.

Esimestes numbrites leiduvad järgmise kunstnikkude ja kirjannikkude tööd:

J. Kavit, Joh. Adamson, K. Alexander, Georg Brandes (Daani), Dr. Franz Blei (Saksa), W. Damberg (Läti), E. Enno, Viktor Egli (Läti), Johannes von Guenther (Valti-Saksa), W. Grünthal, M. Heiberg, K. A. Hindrey, Ed. Juhanson, P. Juske-wiiff (Wene), Mino Kallas (Soome), M. Kusmin (Wene), W. Koskenlemi (Soome), K. Kõrner, Eino Leino (Soome), Bern-hard Linde, J. Lintrup, K. Mägi, K. Menning, N. Perli, M. Puffis, F. Raubere, J. Sarw, Gustav Suits, J. Suits, K. Stalbe (Läti), E. Tamme, N. S. Tammsaare, N. Tasa, Fr. Tuglas, N. Triit, N. Nurits, Harald Williams (Inglise).

Tellimise hind: aastaks postiga 4 rbl., ilma 3 rbl. 50 k.; poolaastaks postiga 2 rbl., ilma 1 rbl. 75 kop. Üht ni nummer maksab 75 kop. Aastaks ilmub 6 num. a 100 lht. Aasta ja poole aasta tellijad saavad „Noor-Eesti“ välja- andeid 30% hinnaalandusega; saatmise kuld kannavad tel- lijad. Broovinumbrite soovijad palutakse 75 kop. martides taaja liijada.

Kuulutuste hind: terve lehekülj 12 rbl., pool lehek. 6 rbl., weerand lehek. 3 rubla.

Talituse asemel on K. Sõõri raamatukauplus Tartus, Aleksandri uul. nr. 5. Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu: „Postimees“ Tartus, A. Busch Tallinnas, „Uhiselu“ Peter- buris, cand. E. Enno Valgas ja Kung Pärnus. Kus talit- tuse asemikku ei ole, fealt palutakse otse talitustel- lida.

Toimetusele määratud kirjade ja saadetuste aadress: Matari „Noor- Eesti“, Tartus.

Wastutaw toimetaja ja väljaandja: Gustav Suits. Toimetuse sekretär: Bernhard Linde.

Ärimehed!

rutake kuulutuste saatmistega.

Hea kirjanduse armastajad!
rutake ettetellimistega.

Ajakirja „Asuniku“

Ülestõusmisepehade Album,

millest kõik paremad Eesti kirjanduse- ja kuns- tijõud osa võtma kutsutakse, ilmub 25. märtsil

20 tuhandes eksemplaris

ja saab ettetellijatele 15 kopika eest koju kätte saadetud.

„Asuniku“ tellijad saavad Albumi ilma mak- suta, hariliku lehe asemel.

Adress: Ребель, „Asuniku“ toimetus.

Soovitan suurest tagawarast odawate hindadega igasuguseid kirjulus- ja joonistus- tarwitusi ning abinõusid. Niisamuti on ka igasuguseid kunstitarwitusi saadawal.

A. Klaff

Tallinnas, Harju uul. nr. 20.

Kõnetraat nr. 218.

„Aeg“

(Päewalehe lähendatud väljaanne) ilmub 3 korda nädalas neude jaoks, kellel wõimalik ei ole igapäew ilmu- wat lehte lugeda ja toob kõik täht- samad kirjatööd, mis „Päewalehes“ ilmunud. Peale teiste taasan- nete, mis „Ajale“ „Päewalehega“ ühised on, anname „Ajale“ tulewal aastal veel uue tähtsa taasaande ligi, nimelt „Majapidaja“, mis iga kuu 2 korda ilmub ja õpet- tööbid majapidamisest, põlluharimisest, karjataswatamisest, aia- tööst jne. jne. toob.

Sellega saavad „Aja“ tellijad 1910 aastal:

- 1) 152 numbrit pealehte.
- 2) 152 numbrit jutulisa.
- 3) 52 wihku rahwalik-teaduslikku raamatutogu „Varibus ja teadus“.
- 4) 52 numbrit piltidega ilustatud „Peretõuka- lehte“.
- 5) 24 numbrit „Majapidajat“.
- 6) 2 kalendrit: seinakalendri ja aadressikalendri.

„Aja“ tellimise hind 1910. aastal:

Postiga: Postita:

Ühes „Aobuga“	„Aeg“ ähki	Ühes „Aobuga“	„Aeg“ ähki
1 aasta 4 r. 50 k.	3 r. 80 k.	1 aasta 4 r. — k.	3 r. — k.
6 kuud 2 „ 40 „	1 „ 90 „	6 kuud 2 „ 15 „	1 „ 85 „
3 kuud 1 „ 25 „	1 „ — „	3 kuud 1 „ 10 „	— „ 85 „

Wäljamaale aastaks: „Aobuga“ 7 rubla 50 kop., „Aeg“ ähki 6 rubla. Tellimise aadress: Tallinnas, „Aja“ toimetusele. Wene keeles: гop. Ребель, въ конторы газетъ „Азъ“.

Tellimiste ja kuulutuste wastuwõtmine lehe kontoris Tallinnas, Suurel turul, raeleja ees.

Speetranis maaelanikkude tarwidusi filmas peab

„Koit“

mis 2 korda nädalas ilmub ja aasta jooksul oma tellijatele annab:

- 1) 102 numbrit pealehte.
- 2) 102 numbrit jutulisa.
- 3) 52 wihku rahwalik-teaduslikku raamatutogu „Varibus ja teadus“.
- 4) 52 numbrit piltidega ilustatud „Peretõuka- lehte“.
- 5) 25 numbrit „Majapidajat“.
- 6) 2 kalendrit: seinakalendri ja aadressikalendri.

„Koidu“ tellimisehind 1910. a. on:

Postiga: Postita:

Ühes „Aobuga“	„Koit“ ähki	Ühes „Aobuga“	„Koit“ ähki
1 aasta 4 r. — k.	3 r. — k.	1 aasta 5 r. 50 k.	3 r. 50 k.
6 kuud 2 „ 10 „	1 „ 80 „	6 kuud 1 „ 75 „	1 „ 95 „
3 kuud 1 „ 10 „	— „ 85 „	3 kuud — „ 90 „	— „ 65 „

Wäljamaale aastaks: „Aobuga“ 6.50 kop., „Koit“ ähki 5.00 kop. 6 kuu peale: „Aobuga“ 3.85 „ „Koit“ ähki 2.60

Tellimise aadr: Tallinnas, „Koidu“ toimetusele. Wene keeles: гop. Ребель, въ конторы газетъ „Коитъ“.

Tellimiste ja kuulutuste wastuwõtmine lehe kontoris Tallinnas, Suurel turul, raeleja ees.

Kõnetraat nr. 346.

Minult Pika ja Waimu uul. nurga peal
olewast nr. 43/2

C. L. Kymmeli

õlleladust, mille pidaja hr. C. Hanson on, saab head

Saazer- Spaeter- Berliner Weisbier Limonadi Selterji Kwasji ja Mõbu	Bräu Münchener Pilsener Märzen Saager- Bairisch

Saada igast restoranist Tallinnas. Tellimisi
wõtawad kõik wiinakauplused wastu.

Pika ja Waimu uul. nurgal nr. 43/2.

☞ Kõnetraat 346. ☜

C. Hanson.

Ma imestan meie sõjaministri raiskamist. Misjaoks
tarwitatakse näituseks kahte kammu, kui ühest küllalt on.
Teada on ju, et kui hobuse üks külg edasi läheb, siis läheb
ka teine niisamuti.

Kraemann & Olbrey

muusika- ja mänguriistadekauplus.

Tallinnas, Suurel Karja uul. nr. 16.

Uma tehase (Teelikopli uul. nr. 20)

Klawerid, pianinod ja harmoniumid.

Miisamuti on oma- kui ka wäljamaa tähtsamate tehaste
töösid. Igajuguseid

keel- ja puhkpillistid.

Säid Saksa ja Itaalia keelpillide keelesid. Auto-
matpianinod, grammofoonid ja mängutoosid.

= Waatepostkaardid. =

Uootisid võib niikasti klassika- kui ka moodsa
muusika kirjandusest saada. Odatwad
wälsaanded! Hea trükk!

Klawerite, pianinode kui ka teiste muusikariis-
tade parandus.

Löö on korralik ja odaw!

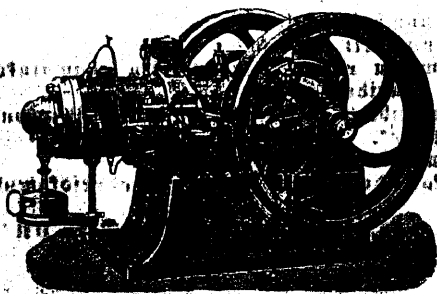

Wenn. Schmidt & Ko.

Tallinnas, Turu promenad № 17.

Järwakandi puuhoowis.

Kõnetraat № 84.

Rootsi põllutööriistade
ja masinate laager.

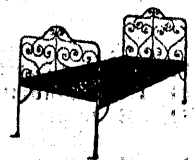
Sahku, wedruäkkeid,
kõiksuguseid labidaid, saagisid,
sõnniku- ja wilja hangusid.
Heina- ja wilja
niidumasinaid „Herkules“

Peksumasinad ja göplid.
Wõimasinad.

Riisumiserehad.

Koorelahutajad.

Lokomobilid ja naftamotorid.

Raudwoodid

nikeldatud ilustuste-
ga traat-wedrumad-
ratsiga

„Reform“.

Kõiksugu

traatwõrkusid

ja -köisi.

Pangamaja

Hoepener & Ko.

==== Tallinnas, Harju uul. nr. 33 (uues majas). ====

Ostab ja müüb iga seltsi wäärtpaberid.

Maksab kupongid ja väljaloositud paberid välja.
Wõtab wäärtpaberid hoidmiseks wastu.

Laenab wäärtpaberite wastu raha.

Wõtab rahasissemaksusid wastu, jookswal arwel ja
aasta peale.

Esimene Wene Kinnituseselts,

asutatud aastal 1827.

Peaagentur

Hoepener & Ko.

Liikumata waranduse tulekahju wastu

kinnitamine.

Cesti wäljarändajate ja asunikude häälekandja

„Asunik“

on esimene sihikindel aja- ja nõuetekohane Cesti leht, kes oma eesmärgiks terwe wälise Cesti kogumise on pannud.

„Asunik“ peab oma kohusel kõigi Cesti asunikute kasu eest õiglaselt wälja astuda, nende wahel waimlist sidet kinnitada, et nad kihisel jöul oma kulturanõuete kohasel wõiksid wõõra rahwa keelel itta kõrgemale majanduslisele ja waimlisele elule tõusta. Selleks otstarbeks on igal asunitul oma ümbrust heaste tundma õppida, mida tihhi keele ja kõhaste ajalooliste, maateadmiste jne. olude tundmise puudusel wõimata läte jaada on, siis kirutab „Asunik“ oma awitawa kae asunikutele wastu. Ja ainult „Asunik“ wõib siin aidata, sest et tema kamber asuuduste elu ja kõhaste olude tundjad igast wäljamaa riigist ja igast Wenemaa tubermangust ja kreisist on kogunud.

„Asunik“ toetab iga wäljarändajat oma juhatusega, maakohtade elu-olu tutwustusega ja nende tingimistega, mis rändajat soowitub uuel kohal ees ootawad. Annab nõu ja juhatust igale wälja rännata soowijale, et ta enne, kui weel oma mõtet teoks teha, täieliku pilbi reisiist ja tulewastest asumaast ette seaks ja ei saaks kellestki omakasupõhijast eksitatud.

„Asunik“ waatab wäljarändamise nagu tingimata elutarwiduse peale, mis liikumisejenduse peal põhjeneb ja mille talistus wõi tagasihoidmine niisamajugune illekohus on, nagu inimese waba liikumise wõimaluse talistus.

Ei, mitte talistada, waid korraldada püüab „Asunik“ wäljarändamist.

„Asunik“ seisab elterritorial seisutõhjal, j. o. ei waata Baltimaa peale mitte nagu ainuõiguselise maa peale, kus eestlased peawad asuma, ja ei näe Balti jões ega liitwal mitte jeda pinna, kuhu eestlased tingimata peawad seisma jääma, kas wõi näljasarmani, oma kadumiseni, waid soowitab seal asuda, „kus parem elada on“, kus majandusliselt ja waimliselt wabamalt kojuda wõib. Mitte pinna, kus peal rahwas asub, waid rahwa ajalooliselt kujunenub iselaadi, rahwa ssemist sugulust peab „Asunik“ tähtsaks, sest Moskwa, New-Yorgi, Austraalia ja

Siberi eestlased tunnewad enam sidet oma wahel, kui ühes ja sellesamas mõisas elawad Saika paruni ja Cesti moonakas.

„Asunik“ wõtab koguamaa maakorralduse, tööstuse ja kõit teised majanduseharud põhjaliku arituse alla ja püüab selleks sihtisid rajada, et rahwa majanduslist seisutorda kodumaal tõsta.

„Asunik“ toob oma lugejatele juhtkirjasid, ssemise ja wälkmise politikka elu kolkumõtteid, sõnumeid kõigist asuudustest, juttusid, luuletusi, piltsid j. n. e.

Oma ülesantud sihtide kohaseid teateid toob „Asunik“ kõigist maanurkadest maatera peal, iseäranis aga laialt Wenemaalt ja Siberist.

„Asunik“ toetab oma tööd peaaesjalikult wäliste kirjasaatjate peale, kelle hulgas üle terve ilma ja iseäranis üle Wenemaa laiallagunenud Cesti eriteadlased kõljugu tööhurudes, wabriku- ja kästööliste, põlluteadlased ja tegelikud põllumehed on. Iseäranis tähtsateks kaastöölisteks „Asunitul“ on Cesti maamõõtjad, kelle arm praegusel ajal üle terve riigi juba 200 kamber on ja alataja kaswab, kes üle terve maa wõrguna laiati on lagunenud, sest nendel eriteadlastel on rahwa elu wärski loõsifit kuni waele kästöölise ja sauniku omini tuttaw, nemad liiguwad alati rahwa kestel, juwel maal ja talwel linnas. Iseäranis heaste tunnewad meie maamõõtjad maa elu, ja see teadus ongi meie asunikutele ja wäljarändajatele tähtis, ja et nende kaastööd mitte mingiluguse omataju poole sihitub ei ole, nagu aalistel ajakirjade kaastöölistel, kelle teentistus tema kirjatõbbes seijab, siis saab nende käest alati kõige erapooletumaid teateid.

„Asunikku“ toetawad teaduslisest ja ilukirjanduslisest küljest kõit paremad Cesti kirjanitub kodu- ja wäljamaal.

„Asunik“ seisab aineliselt kindlal alusel, sest et tema wäljaandmise kulude kandjaks suurem kapitalijõuline sihtsus or. „Asunik“ iluub üks korb nõbalas toredate wäriwitskikaantega, heal journali- (ajakirja) paberil ja piltsibega ilustatud.

„Asunikku“ tellimise hind on:

Wenemaalale:

1 aastaks	3 rubla
1/2 „	2 „
1/4 „	1 „

Wäljamaale:

1 aastaks	5 rubla	— kop.
1/2 „	3 „	50 „
1/4 „	2 „	— „

Üksit nummer maksab 10 kopikat.

Kuulutuste hind:

1 lehekülj	20 rubla.
1/2 „	10 „
1/4 „	5 „
1/8 „	3 „

Siinmaalas: aastakuulutuste eest 50%, 1/2 aasta kuulutuste eest 25%. Mitu torda kuulutades nende hindabega wõrrelbes.

Tellimiste wastuwõtmise eest saab 5%, kuulutuste wastuwõtmise eest 10%.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Uuel ul. nr. 11.

Siht ja rahakirjade adr.: гop. Ревель, редакц. „Asunik“ („Колонистъ“).

Wustades „Asunikku“ toimetus ja talitus.

„Sakala“ ja „Meie Kodumaa“

tellimine 1910. aasta peale on awatud.

„Sakala“ Wiljandis ja „Meie Kodumaa“ Pärnus ja Walgas hakkawad 1910. a.

kolm korda nädalas ilmuma,

igal esmaspäewal, kolmapäewal ja reedel.

„Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ toimetuse jõud ja talitus on nõnda korraldatud, et lehed ikkedel ja neljapäewadel ja kellaajal Wiljandis, Pärnus ja Walgas kõige wärskemate teadetegega ilmuda wõiwad, kuna igas tähendatud linnas iseeneslik kohalik jaostkond on, nii et nad kõigis ilmunisekohtades täieste kohalikus lehes wõiwad olla.

„Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ seisukord on nüüd waranduslikult tihedem. Peale selle on „Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ kindlamaks toets rohkearwuline ja järjetundlikult taswaw lugejate ja poolehoidjate ringkond, mis mitmeaastase tõhise arwustawa ja loowa töö tagajärjel kujunenud.

Juhitirjade tuumakuse, asja- ja ajakohajuse ning rohke poolest wõiwad „Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ aega Eesti ajakirjanduses esimeses reas seista. See on selle tõttu wõimalik, et toimetust jõudude poolest täiendatud ja kaastöölisteks hõlpsilajad, õpetatud põlluteadlased, insenerid, maamõõtjad, aednikud, mehanikud, mõisawalitajad, metsaülemaad, raubiteede-, kontorite-, äriskohade- ja wabrikuaemetnikud, walla- ja kohtukirjutajad, kõige suuremal arwul aga kooliõpetajad ja tegelikud põllumehed j. t. on.

Politika ja riigiwolikogu tegevuse üle toodakse selge ja arwustaw ülevaade.

Wäljarändamise-küsimusele on iseeneslik jaostkond pühendatud, mille ülksandeks on wõõrriiklastele ajumise ringimisi ja kõiki kohalikka olusid kõigekilgult tutvustada ning waimlist sidet wana kodumaa ja ajumaade wahel kindlustada.

„Põllumajandus“, hinnata kuulaasanne, mis juba esimesel ilmumiseaastal kõigile lugejatele põllu-

meesle oodatud tähtsamatuks saanud, ilmub ka 1910. aastal edasi.

Ilukirjanduse tuumakuse ja kunstilise wäärtuse peale on kõige juurem tähelepanel juhitud. Järke ootama on mitu tähelepanemise-wäärilist algupäralist tööd. Luulide algupäraliste tööde kõrwal ilmuvad ilu- ja muusikateaduste alal kõige paremad wõõraste rahwaste ilukirjandustööd.

Naistööliste tuumakuse on meil päewakorral. Selle selgitamiseks pühendatud on hinnata kaasanne „Eesti Naiste-rühmas“. See on ärkamatele naistlugejatele pikisilmi oodatud armjats majajõbraks.

Sõnumete wärskuse ja ülewaahtluse eest hoolitseb eeskujulik kirjasaatjate võrk.

Sisu tuliduse ja wärskuse eest on „Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ kõigiti hoolitsevad, nii et tähendatud ajalehed täieste jellel kõrgusel seista suudawad, mida praegune kiirelt edenew ajajätk tõhijelt ajalehelt nõuab.

Peale selle saawad lugejad veel mitmewärtilise, tuntud Eesti kunstniku Rudolf Lepitu joonistatud, maitserikka seinakalendri, mis ilufats toaeheteks on, ja tarwilikku teateid sisaldawa tähtsamatute hinnata kaasa.

Tellimisehinnad on, sellest hoolimata, et lehed nädalas kolm korda ilmuma hakkawad, ainult mõni kopit kõrgendatud (näit. kroonuposti. enne 350 kop., nüüd ainult — 360 kop.). Seda on ainult praegune „Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ lugejate suur arw wõimalikuks teinud ja lehte wäljaandja põhjusmõte: ajaleht ei tohi mitte rahalise kasu tagaajamise abinõuks olla, waid sellest tulew kasu peab aina lehe enese sisuliku tuliduse tõstmiseks tarwitama.

„Sakala“ ehk „Meie Kodumaa“ maksab 1910. a.:

Kroonupostiga:		Riikl. postiga ehk ise wiies:		Wäljamaale:	
Aastas . . .	3 r. 60 t.	Aastas . . .	3 r. — t.	Aastas . . .	5 r. — t.
1/2 aastas . . .	1 „ 85 „	1/2 aastas . . .	1 „ 55 „	1/2 aastas . . .	2 „ 50 „
kuus	— „ 35 „	kuus	— „ 30 „		

Tellimisi wõtawad wastu kõik käielitumad raamatukauplused, wallakirjutajad, kooliõpetajad jne. Tellijatele enestele kui ka talitusele on aga soowitawam, et tellimised otsele lehe peatalitusesse saadetak.

Ilma postirahata saawad „Sakalat“ ja „Meie Kodumaa“ kõik kihelkonnad ja wallad, kes oma posti-

saadetused otseselt Wiljandist, Pärnust ehk Walgast ära wiitawad.

Lutele tellijatele, kes vähemalt poole 1910. a. peale tellimad, hakatakse sellest päewast, misal tellimine talitusesse jõuab, ilma hinnata lehte saatma.

Tellimised tulewad saata järgmisel adresil:

- 1) „Sakalale“ — Гop. Феллинь, этск. газ. „Sakala“.
- 2) „Meie Kodumaa“ — Гop. Перновъ, этск. газ. „Meie Kodumaa“.

Hinnata proovimumbrite saatmises palutakse adressiid üles anda. Olawat osawõtmist lootes

Wastutawad toimetajad: **P. Hansson** ja **J. Comp.**
Wäljaandja: **J. Reimann.**

Tähtis kaupmeestele!

Ainuke kauplus Tallinnas

kus kõik maalolewates kauplustes tarwitatawad kaubad saada on, on

W. J. Gorbatshewi äri

Promenadi ääres, wastu Uut turgu nr. 15,

alati rikkalik tagawara

kõiksugu kolonial-, tubaka-,
naha-, riide- ja pudukaupasid

ainult wärske kaup ja wõimalikult odawad hinnad.

Meesterahwa ja naisterahwa willased, puuvillased
ja linased riidekaubad.

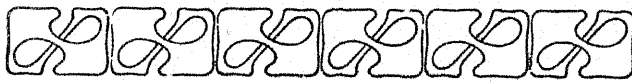
Kangalõimed,

willased, linased ja Soome puuvillased.

Palun adressi õieti tähele panna ega teiste sellenimelistega mitte ära wahetada.

W. J. Gorbatschew,

Promenadi uul. nr. 15, wastu Uut turgu.

Uueste saadud

kewade- ja suwe- ülrikonna- ja paliturüideid

foowitab

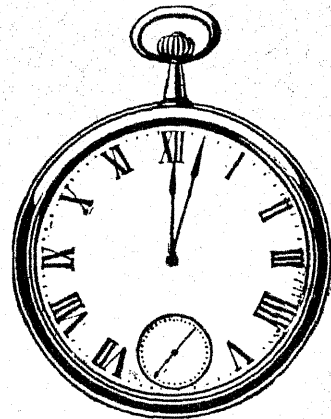
Jul. Aberg'i kalewikauplus

Suurel Karja uulitsal nr. 5.

Jga kahe minuti jooksul

tööpäewadel walmistatakse ja müüakse

üks koorelahutaja

„Alfa-Laval“

„Alfa-Laval“ koorelahutajate hinnakirjad saadetakse soovijatele igal ajal maksuta kätte.

Raubamaja „Alfa-Nobel“

Peterburis, Omskis, Warsawis ja Odessas.

Ühe Schweitzi uurivabriku

ärälõpetamise tõttu läks mul torda sealt suuremat jagu uurisid äles osta ja sellepärast on mul võimalik kõiki neid uurisid alla wabriku hindasid wälja müüa. Kõik uurid ja kellad saavad enne wäljamüümist oma töötoas läbi waadatud ja kõik õieti wälja proovitud. Wastutus iga uuri ja kella eest nelja aasta peale. Kes ei usu, tulgu ise vaatama, ja kellel see kaugel elamise pärast wõimata on, need wõivad julgeste posti kaudu midagi prooviks tellida, sest

„oma film on kuningas“

Müüma on ladus alati suurest wäljawalitus igasugu kuld- (56 pr.) ja hõbe- (84 pr.) asju saadawal.

Kõige austusega

L. Pirowitschi

uurideladu Tallinnas.

Adress liht- ja rahakirjade jaoks: Л. Пировичъ, Глиняная ул. № 21, гор. Ревель.

Межевой инженеръ

Принимаетъ землеустроительныя работы: землемѣрныя, таксаціонныя, лѣсоустроительныя, меліораціонныя, введеніе образцовыхъ хозяйствъ, изготовленіе плановъ и исполненіе разныхъ чертежныхъ работъ.

Приемъ отъ 8—10 утра Вышг. Бульваръ № 13 и отъ 4—5 попол. Систернская № 1.

Maamõetja insbener

Wõtab oma peale maade korralduse töösid, nagu: maamõõtmine, hindamine, metsakorraldamine, eestjulitõude tõhtade fisisjeadimine, soode tuiwatamine, taaride walmistamine, ajalooste raluhoonete eelarwed, plaanid jne. Annab asjatundlikka seletusi kõigis maade korraldamise asjus. Peale selle wõetakse kõiksugu joonistustööd walmistada.

Rõnetunnid tella 8—10 hommitul Doon promenadil nr. 13, põlluwanga wastas ja peale lõunat tella 4—5 Runne ul. nr. 1.

Jngen. Landmesser

Übernimmt Arbeiten, wie z. B.: Wirtschaftseinrichtung, Vermessungen, Bonitierungen, Forsteinrichtungen, Meliorationen, Einführung von Musterwirtschaften, Anfertigung von Plänen und Ausführung verschiedener Zeichenarbeiten.

Empfang von 8—10 Uhr vormittags Dom-Promenade No. 13 u. 4—5 Uhr nachmittags Süsternstrasse No. 1.

